

**Комунальний заклад Київської обласної ради
«Чорнобильський медичний фаховий коледж»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
Тетяна КРАВЧЕНКО
“ ___ ” _____ 20__р.

*Циклова комісія природничо-наукових
та соціально-гуманітарних дисциплін*

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я
Спеціальність: 223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма: Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр
Вид освітньої компоненти: Нормативна
Мова викладання: Українська

Інструкційні картки

ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

Викладачка основ правознавства,
Чернуха Валентина Миколаївна,
юрисконсульт

СХВАЛЕНО
на засіданні ЦК
природничо-наукових та
соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № ___ від « ___ » _____ 2024 р.
Голова ЦК _____ Олександр ТОЛКАЧОВ

Яготин – 2024

Інструкційна картка до проведення семінарського заняття № 1

1. Тема Основи теорії держави і права України. Право, мораль, медична етика та деонтологія.

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття теорії держави і права України;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються правовідносини в Україні;

Здобувачі освіти повинні вміти:

- своєчасно та правильно виявляти, перевіряти та оцінювати докази та фактичні обставини, які виникають у процесі практичної роботи та життя;
- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуацій, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

- РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.
- РН. 4. Вести медичну документаціюза формами, встановленими нормативно-правовими документами.
- РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінару

1. Передумови виникнення держави і права в Україні.
2. Теорії походження держави.
3. Відмінності держави від соціальної організації первісного суспільства.
4. Держава: поняття, ознаки та функції.
5. Правова держава: поняття та ознаки.
6. Право: поняття, ознаки та суть.
7. Мораль і право в системі соціальних норм.
8. Норми права та структура норми права.
9. Джерела (форми) права. Система права.
10. Правова система. Правові відносини: поняття, склад, види.
11. Правопорушення та юридична відповідальність.
12. Зв'язок лікарської етики та медичної деонтології з правовою культурою.
13. Правова культура медичного працівника. Правове виховання: поняття, ознаки, функції.

5. Основні поняття та терміни:

Передумови виникнення держави і права в Україні. Теорії походження держави. Відмінності держави від соціальної організації первісного суспільства. Держава: поняття, ознаки та функції. Правова держава: поняття та ознаки. Право: поняття, ознаки та суть. Мораль і право в системі соціальних норм. Норми права та структура норми права. Джерела (форми) права. Система права. Правова система. Правові відносини: поняття, склад, види. Правопорушення та юридична відповідальність. Зв'язок лікарської етики та медичної деонтології з правовою культурою. Правова культура медичного працівника. Правове виховання: поняття, ознаки, функції.

6. Теми для рефератів та доповідей:

1. Передумови виникнення держави і права в Україні.
2. Теорії походження держави.
3. Відмінності держави від соціальної організації первісного суспільства.
4. Держава: поняття, ознаки та функції.
5. Правова держава: поняття та ознаки.
6. Право: поняття, ознаки та суть.
7. Мораль і право в системі соціальних норм.
8. Норми права та структура норми права.

9. Джерела (форми) права. Система права.
10. Правова система. Правові відносини: поняття, склад, види.
11. Правопорушення та юридична відповідальність.
12. Зв'язок лікарської етики та медичної деонтології з правовою культурою.
13. Правова культура медичного працівника. Правове виховання: поняття, ознаки, функції.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайомитися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайомитися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу

Питання для самоконтролю

1. Що таке держава?
2. Які причини й закономірності виникнення держави та права?
3. У чому полягають переваги й недоліки основних теорій походження держави?
4. Як співвідносяться соціальна, політична й державна влада?
5. Яке місце посідає держава у політичній системі?
6. Охарактеризуйте основні ознаки держави.
7. Які види державних органів існують в Україні?
8. У чому полягають основні проблеми формування громадянського суспільства й правової держави в Україні?
9. Що таке право?
10. Яке місце посідають норми права в системі соціальних норм?
11. У чому полягає відмінність права від моралі?
12. Як ви розумієте поняття лікарська етика та медична деонтологія?
13. У чому полягає суть правової і політичної культури медичного працівника?
14. Джерела права.
15. Правовідносини: поняття, склад, види.
16. Що таке правопорушення? Види, ознаки.
17. Юридична відповідальність . Поняття, ознаки, види.

2. Завдання

1. Держава існувала завжди?
  - а) так
  - б) ні
2. Власність та її власника захищає?
  - а) влада

б) держава

в) суспільство

3. Суб'єкт влади це той, що підкоряється владі чи той, що є носієм влади?

---

4. Організоване в певні корпорації населення, що функціонує в просторі і часі це

а) держава

б) політика

в) політична система

5. Основні напрямки діяльності держави, що характеризують її призначення у суспільстві це:

а) ознаки держави

б) функції держави

в) форма держави

6. Форма держави це :

а) відмінні риси політичного інституту

б) спосіб організації та здійснення влади

7. Перерахуйте форми держави

---

8. За формою правління держави поділяються :

а) монархія

б) республіка

9. Республіки бувають:

---

10. Загальні правила поведінки у суспільстві, що забезпечуються різними засобами впливу це

а) соціальні норми

б) норма права

в) правова система

11. Спосіб вираження та закріплення правових норм є

- а) галузь права
- б) норма права
- в) джерело права

12. Правовий звичай, правовий прецедент це

- а) галузь права
- б) інститут права
- в) джерело права

13. Свобода громадян це

- а) об'єкт права
- б) суб'єкт права

14. Властивість мати юридичні права та обов'язки

- а) правоздатність
- б) дієздатність

15. Властивість здійснювати юридичні права та обов'язки

- а) правоздатність
- б) дієздатність

16. Складові правової норми:

- а) зміст
- б) гіпотеза
- в) диспозиція
- г) санкція

17. Форма організації та діяльності державної влади, яка у відносинах з індивідами та різноманітними їх об'єднаннями ґрунтується на нормах права це _____

18. Громадянин С. перейшов вулицю на червоний сигнал світлофора, визначте суб'єкт та об'єкт права

19. Продовжіть речення Держава виникла в результаті _____

20. норми поведінки мед. працівників, що зобов'язують їх підвищувати якість лікування й усувати наслідки неповноцінної мед. допомоги

- а) мораль
- б) лікарська деонтологія
- в) правова культура

21. Право відповідає нормам моралі:

- а) так
- б) ні

22. Найдавніші є норми права чи моралі?

---

23. Усвідомлене дотримання норм права це

- а) правова культура
- б) правосвідомість
- в) страх покарання

3. Понятійний диктант

Дайте визначення поняттям та термінам:

Держава, право, мораль, правова держава, механізм держави, апарат держави, правові норми, функції права, джерела права, правопорушення, юридична відповідальність, медична діяльність, деонтологія, галузь права, правова культура, лікарська етика.

4. виправте помилки

1. Під час контрольної роботи з правознавства Сергій написав наступне:

«Держава для регулювання відносин між людьми встановлює соціальні норми – правові і моральні, підтримання яких покладається на громадські органи. Правовим нормам властиві такі ознаки, як нормативність, формальна визначеність, індивідуальність, системність, відповідність ідеалам справедливості і свободи».

Правильна відповідь: Держава для регулювання відносин між людьми встановлює правові норми.

2. Під час контрольної роботи з правознавства Яна написала наступне:

«Людське суспільство з часу виникнення держави виробило соціальні норми – звичаї, традиції, релігійні, моральні норми для регулювання суспільних відносин».

Правильна відповідь: соціальні норми регулювали суспільні відносини до виникнення держави.

5. Знайдіть помилки в реченнях

1. З появою держави продовжують існувати неписані правила поведінки – звичаї.
2. За сферами суспільного життя функції держави поділяються на внутрішні та зовнішні.
3. Обмежена монархія – це така форма правління, за якої повноваження верховної влади здійснюють виборні органи, що обираються населенням на відповідний термін.
4. Тоталітарному режиму притаманна наявність політичних меншостей, функцією яких є опозиційна діяльність та позитивна критика державного керівництва.

6. Визначте об'єкти, суб'єкти та юридичний зміст правовідносин. Визначте юридичні факти, які стали підставою виникнення правовідносин.

1. Купівля авто.
2. Поїздка в громадському транспорті.
3. Заняття в приватній спортивній школі

7. Визначте правовідносини в тексті та розкрийте їх склад. Охарактеризуйте підстави виникнення цих правовідносин.

Сьогодні у Артема день народження. Його привітали рідні і друзі. Найкращий друг Діма подарував книжку аніме, для його колекції. Артем дуже зрадив подарунку.

9. Рекомендована література:

Навчальна :

Основи права і законодавства в охороні здоров'я - Підручник
Л.Є.Братанюк, 2010 Медицина 63 с.

Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти
О.І.Комаров 2004 Здоров'я 99 с.

Допоміжна:

Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив:
В.П.Пастухов, В.Ф.Пеньківський та н..2005 Алерта 347 с.

Основи правознавства- Навчальний посібник В.П. Пастухов,
В.Ф.Пеньківський, М.Ю. Наум 2000 Знання 397 с.

Інструкційна картка до проведення семінарського заняття № 2

Тема: Основи конституційного права України. Права та обов'язки медичних працівників. Захист прав пацієнта.

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття галузі конституційного права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються конституційні правовідносини в Україні;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

- РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.
РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінару

Конституційне право : поняття, предмет, метод;
Визначення поняття «Конституція», її політичне та юридичне значення;
Структура Конституції України;
Державні символи України;
Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні;
Громадянство в Україні як постійний зв'язок особи і держави;
Права та обов'язки медичних працівників;
Визначення поняття пацієнт. Права пацієнта.

5. Основні поняття та терміни:

Поняття, предмет конституційного права. Політичне та юридичне значення конституції України. Структуру Конституції України. Державні символи України. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Права та обов'язки медичних працівників. Визначення поняття «пацієнт». Права пацієнта.

6. Теми для рефератів та доповідей:

Конституційне право : поняття, предмет, метод;
Визначення поняття «Конституція», її політичне та юридичне значення;
Структура Конституції України;
Державні символи України;
Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні;
Громадянство в Україні як постійний зв'язок особи і держави;
Права та обов'язки медичних працівників;
Визначення поняття пацієнт. Права пацієнта.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайомитися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайомитися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення інавчального матеріалу

Тестові завдання

1. Права і свободи людини є:

- а) невідчужуваними;
- б) непорушними;
- в) правильно все вищевикладене?

2. Конституційні права і свободи:

- а) гарантуються; б) декларуються; в) плануються?

3. Права і свободи людини і громадянина, закріплені Конституцією України:

- а) є вичерпними;
- б) не є вичерпними;
- в) законодавством не визначено?

4. Під час прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів не допускається:

- а) звуження змісту існуючих прав і свобод;
- б) звуження обсягу існуючих прав і свобод;
- в) правильно все вищевикладене?

5. Кожна людина має право:

- а) на вільний розвиток своєї особистості без обмежень;
- б) на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей;

6. Громадяни згідно з Конституцією:

- а) мають рівні конституційні права і свободи;
- б) рівні перед законом;
- в) правильно все вищевикладене?

7. Кожний має право на власність, що передбачає:

- а) володіти;
- б) користуватися;

- в) розпоряджатися;
- г) правильно все вищевикладене?

8. Громадяни, для задоволення своїх потреб, об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону можуть:

- а) володіти; б) користуватися; в) розпоряджатися?

9. Використання власності не може завдавати шкоди:

- а) правам, свободам та гідності громадян;
- б) інтересам суспільства;
- в) екологічній ситуації;
- г) правильно все вищевикладене?

10. Право на працю включає в себе:

- а) можливість заробляти собі на життя;
- б) вільний вибір виду праці чи згоду на працю;
- в) правильно все вищевикладене?

11. Що не вважається примусовою працею:

- а) військова служба;
- б) альтернатива (невійськова) служба;
- в) робота чи служба, яка виконується за вироком суду;
- г) робота, яка виконується відповідно до законів про воєнний і надзвичайний стан;
- д) правильно все вищевикладене?

12. Громадянин України може бути позбавлений громадянства:

- а) за вчинення тяжкого злочину;
- б) за державну зраду;
- в) у разі тривалого проживання за межами України;
- г) не може бути позбавлений громадянства.

13. Право на своєчасне одержання винагороди за працю Конституцією:

- а) декларується;
- б) захищається;
- в) не регламентовано.

14. Кожен має право на:

- а) гідний життєвий рівень;
- б) достатній життєвий рівень;
- в) правильно все вищевикладене?

15. Що включає в себе достатній життєвий рівень:

- а) достатнє харчування; б) одяг; в) житло; г) правильно все вищевикладене?

16. Яка освіта є обов'язковою:

- а) неповна середня;
- б) повна загальна середня;
- в) початкова.

17. Кожному гарантовано право:

- а) знати свої права;
- б) знати свої обов'язки;
- в) знати свої обов'язки і права?

18. Громадянин України:

- а) не може бути виданий іншій країні;
- б) може бути виданий за вчинення тяжкого кримінального злочину на підставі міждержавної угоди;
- в) може бути виданий за вчинення злочину проти людства чи військового злочину на підставі рішення міжнародного договору?

19. Які права мають в Україні іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах:

- а) визначається угодою України з відповідною державою;
- б) мають ті самі права, що громадяни України, крім винятків, які встановлені Конституцією, законами та міжнародними договорами;
- в) мають лише права, що спеціально зазначені в Конституції, законах та міжнародних договорах?

20. Право на життя означає:

- а) ніхто не може бути позбавлений життя ні в якому випадку;
- б) ніхто не може бути свавільно позбавлений життя?

21. Медичні, наукові та інші дослідження над людьми:

- а) заборонені;
- б) можуть проводитися лише для вирішення особливо важливих проблем, що мають значення для всього людства;
- в) можуть проводитися у виняткових випадках за спеціальним дозволом Верховної ради чи Президента;
- г) можуть проводитися за вільною згодою піддослідного?

22. Рішення про арешт або тримання під вартою приймається:

- а) органами слідства чи дізнання;
- б) прокуратурою за поданням органів чи дізнання;
- в) судом

23. Протягом якого часу судом має бути перевірена законність затримання чи арешту особи:

- а) 12 годин;
- б) 24 годин;
- в) 36 годин;
- г) 48 годин;
- д) 72 годин?

24. Користуватися правовою допомогою захисника громадянин має право:

- а) з моменту арешту чи затримання;
- б) з моменту закінчення слідства;
- в) під час суду?

25. Для проведення яких дій потрібне рішення суду:

- а) проведення огляду чи обшуку житла;
- б) прослуховування телефонних розмов;
- в) перегляду листування;
- г) арешту чи тримання під вартою;
- д) для всіх вищеназваних дій?

26. Чи може бути обмежене право на свободу слова та думки, вільне висловлення своїх поглядів і переконань:

- а) не може бути обмежене;
- б) може бути обмежене за рішенням Конституційного Суду;
- в) може бути обмежене в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності та громадського порядку?

27. Свобода світогляду та віросповідань передбачає:

- а) свободу сповідувати будь – яку релігію чи не сповідувати ніякої;
- б) безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу і релігійні обряди;
- в) вести релігійну пропаганду;
- г) усе вищезазначене?

28. Чи можливе звільнення від своїх обов'язків за мотивами релігійних переконань:

- а) неможливе ні в якому разі;
- б) неможливе, крім випадку заміни виконання військового обов'язку альтернативною службою;

в) можливе лише в окремих випадках на підставі вмотивованого рішення суду?

29. Основними функціями політичних партій в Україні є:

- а) задоволення спільних інтересів та потреб громадян;
- б) сприяння формуванню та виявленню політичної волі громадян, участь у виборах;
- в) захист професійних інтересів громадян?

30. Для утворення профспілок треба мати дозвіл:

- а) загального суду;
- б) Конституційного Суду;
- в) органу місцевого самоврядування;
- г) місцевого органу державної влади;
- д) дозвіл не потрібний?

31. Із зазначеного переліку визначте органи та установи, в яких заборонено створення і діяльність організаційних структур політичних партій:

- а) Конституційний Суд;
- б) обласна державна адміністрація;
- в) Верховна Рада України;
- д) районний відділ внутрішніх справ;
- г) Центральний Комітет профспілки працівників залізничного транспорту?

32. Для проведення мирних походів, мітингів демонстрацій потрібно:

- а) отримати завчасний дозвіл органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування;
- б) завчасно попередити про проведення заходу орган виконавчої влади чи місцевого самоврядування;
- в) отримання дозволу чи повідомлення не є обов'язковими;

33. Ті, хто працюють, мають право на страйк з метою;

- а) захисту економічних і соціальних прав;
- б) захисту політичних та економічних прав;
- в) захисту політичних, економічних, соціальних прав;

34. Держава забезпечує право на житло шляхом:

- а) створення умов для самостійного будівництва, придбання чи оренди житла;
- б) надання безплатного чи за доступну плату житла громадянам, що потребують соціального захисту;
- в) використовуються обидва шляхи;

35. Батьки зобов'язані утримувати своїх дітей до:

- а) здобуття середньої освіти;
- б) досягнення повноліття;
- в) отримання самостійного джерела доходів?

36. Чи має право громадянин звертатися для захисту своїх прав до міжнародних судових установ:

- а) має право звертатися у будь-яких випадках;
- б) має право лише після використання всіх національних засобів правового захисту;
- в) Конституцією не визначено?

37. Чи мають закони зворотну силу:

- а) не мають ні в яких випадках;
- б) повинно бути визначено в самому законі;
- в) мають зворотну силу, якщо пом'якшують чи скасовують відповідальність

38. Як тлумачать сумніви щодо доведеності вини особи:

- а) тлумачаться на користь звинуваченого;
- б) тлумачаться проти обвинуваченого;

в) тлумачення сумнівів визначається судом залежно від обставин справи

39. Які конституційні обов'язки встановлено Конституцією України:

а) обов'язок захищати Вітчизну, незалежність та територіальну цілісність держави;

б) не заподіювати шкоди природі, культурній спадщині;

в) сплачувати податки і збори;

г) дотримуватися Конституції та законів України;

д) правильно все вищевикладене?

Методичні вказівки до заняття № 2

При розкритті **першого питання** необхідно з'ясувати що таке «права людини» і порівняти цей термін з іншим – «права громадянина», простежити процес виникнення і розвитку прав і свобод людини. Маючи на увазі те, що сучасне міжнародне співтовариство робить значні зусилля щодо забезпечення прав людини – визначити основні форми співробітництва держав і міжнародних організацій в цій сфері, обґрунтувати необхідність створення міжнародних правових стандартів.

У **другому і третьому питаннях** слід розглянути сутність основних прав і свобод людини і громадянина в Україні, дати їм класифікацію.

При підготовці **четвертого питання** варто ознайомитись із статтями 65 – 68 Конституції України, усвідомити, яким чином права людини пов'язані з обов'язками.

Проаналізувати основні обов'язки громадян України та їх особливості.

В **останньому питанні** треба перейти до висвітлення механізму реалізації прав і свобод людини, основних гарантій забезпечення їх на практиці. Показати роль органів державної влади, місцевого самоврядування недержавних правозахисних організацій у захисті прав і свобод. Звернути увагу на основні порушення прав громадян, які існують в Україні

Запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення прав, свобод і обов'язків людини і громадянина.

2. Порівняйте поняття «людина», «особа», « громадянин»

3. Які види прав і свобод людини і громадянина закріплені в Конституції України.

Запитання та завдання

1. Порівняйте значення понять : «людина», « громадянин», « особа».

2. Чим відрізняються поняття громадянство та підданство ?

3. Порівняйте правовий статус громадяни і осіб, що не мають громадянства в Україні ? Чому держава обмежує окремі права та обов'язки осіб, що не мають громадянства?

4. Чому виникла потреба в прийнятті Закону України «Про громадянства України» ?

5. У чому виявляється демократизм Закону України «Про громадянство України» ?

6. Як в Україні вирішено питання подвійного громадянства ?

7. Хто та в яких випадках стає громадянином України ?

8. Чи можлива втрата українського громадянства ?

9. Хто вирішує питання пов'язані з громадянством України ?

10. Визначте, в яких випадках із зазначених випадків особа має право на українське громадянство:

- батьки дитини є громадянами України, але в момент народження постійно проживають в США ?

- батько дитини громадянин ФРН, мати – громадянка України, живуть в Польщі;

- дівчина громадянка України одружилася з громадянином Єгипту і виїхала з ним жити на його батьківщину ;

- офіцер, уродженець Одеси в 1991 р. служив на Далекому Сході і 2001 р. вийшовши на пенсію, подав заяву про прийом в українське громадянство ;

- жінка, громадянка України виїхала до Франції та поступила на службу до поліції.

Блок тестів до розділу II Конституції України

**«Права, свободи та обов'язки людини і
громадянина»**

1 варіант

1. Права і свободи людини є:

- а) невідчужуваними;
- б) непорушними;
- в) правильно все вищевикладене?

2. Права і свободи людини і громадянина, закріплені Конституцією України:

- а) є вичерпними;
- б) не є вичерпними;
- в) законодавством не визначено?

3. Під час прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів не допускається:

- а) звуження змісту існуючих прав і свобод;
- б) звуження обсягу існуючих прав і свобод;
- в) правильно все вищевикладене?

4. Кожна людина має право:

- а) на вільний розвиток своєї особистості без обмежень;
- б) на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей;

5. Використання власності не може завдавати шкоди:

- а) правам, свободам та гідності громадян;
- б) інтересам суспільства;
- в) екологічній ситуації;
- г) правильно все вищевикладене?

6. Право на працю включає в себе:

- а) можливість заробляти собі на життя;
- б) вільний вибір виду праці чи згоду на працю;
- в) правильно все вищевикладене?

7. Що не вважається примусовою працею:

- а) військова служба;
- б) альтернатива (невійськова) служба;
- в) робота чи служба, яка виконується за вироком суду;
- г) робота, яка виконується відповідно до законів про воєнний і надзвичайний стан;
- д) правильно все вищевикладене?

8. Що включає в себе достатній життєвий рівень:

- а) достатнє харчування; б) одяг; в) житло; г) правильно все вищевикладене?

9. Яка освіта є обов'язковою:

- а) неповна середня;
- б) повна загальна середня;
- в) початкова.

10. Кожному гарантовано право:

- а) знати свої права;

б) знати свої обов'язки;

в) знати свої обов'язки і права

11. Медичні, наукові та інші дослідження над людьми:

а) заборонені;

б) можуть проводитися лише для вирішення особливо важливих проблем, що мають значення для всього людства;

в) можуть проводитися у виняткових випадках за спеціальним дозволом Верховної ради чи Президента;

г) можуть проводитися за вільною згодою піддослідного?

12. Рішення про арешт або тримання під вартою приймається:

а) органами слідства чи дізнання;

б) прокуратурою за поданням органів чи дізнання;

в) судом

13. Протягом якого часу судом має бути перевірена законність затримання чи арешту особи:

а) 12 годин;

б) 24 годин;

в) 36 годин;

г) 48 годин;

д) 72 годин?

14. Свобода світогляду та віросповідань передбачає:

а) свободу сповідувати будь – яку релігію чи не сповідувати ніякої;

б) безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу і релігійні обряди;

в) вести релігійну пропаганду;

г) усе вищезазначене?

15. Чи можливе звільнення від своїх обов'язків за мотивами релігійних переконань:

- а) неможливе ні в якому разі;
- б) неможливе, крім випадку заміни виконання військового обов'язку альтернативною службою;
- в) можливе лише в окремих випадках на підставі вмотивованого рішення суду?

16. Основними функціями політичних партій в Україні є:

- а) задоволення спільних інтересів та потреб громадян;
- б) сприяння формуванню та виявленню політичної волі громадян, участь у виборах;
- в) захист професійних інтересів громадян?

17. Ті, хто працюють, мають право на страйк з метою:

- а) захисту економічних і соціальних прав;
- б) захисту політичних та економічних прав;
- в) захисту політичних, економічних, соціальних прав;

18. Держава забезпечує право на житло шляхом:

- а) створення умов для самостійного будівництва, придбання чи оренди житла;
- б) надання безплатного чи за доступну плату житла громадянам, що потребують соціального захисту;
- в) використовуються обидва шляхи;

19. Батьки зобов'язані утримувати своїх дітей до:

- а) здобуття середньої освіти;
- б) досягнення повноліття;
- в) отримання самостійного джерела доходів?

**Блок тестів до розділу II Конституції України
«Права, свободи та обов'язки людини і громадянина»
2 варіант**

1. Конституційні права і свободи:

- а) гарантуються
- б) декларуються
- в) плануються

2. Громадяни згідно з Конституцією:

- а) мають рівні конституційні права і свободи
- б) рівні перед законом
- в) правильно все вищевикладене

3. Кожний має право на власність, що передбачає:

- а) володіти;
- б) користуватися;
- в) розпоряджатися;
- г) правильно все вищевикладене?

4. Громадяни, для задоволення своїх потреб, об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону можуть:

- а) володіти; б) користуватися; в) розпоряджатися

5. Громадянин України може бути позбавлений громадянства:

- а) за вчинення тяжкого злочину;
- б) за державну зраду;
- в) у разі тривалого проживання за межами України;
- г) не може бути позбавлений громадянства.

6. Право на своєчасне одержання винагороди за працю Конституцією:

- а) декларується;
- б) захищається;

в) не регламентовано.

7. Кожен має право на:

- а) гідний життєвий рівень
- б) достатній життєвий рівень
- в) правильно все вищевикладене

8. Громадянин України:

- а) не може бути виданий іншій країні
- б) може бути виданий за вчинення тяжкого кримінального злочину на підставі міждержавної угоди
- в) може бути виданий за вчинення злочину проти людства чи військового злочину на підставі рішення міжнародного договору

9. Які права мають в Україні іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах:

- а) визначається угодою України з відповідною державою;
- б) мають ті самі права, що громадяни України, крім винятків, які встановлені Конституцією, законами та міжнародними договорами;
- в) мають лише права, що спеціально зазначені в Конституції, законах та міжнародних договорах?

10. Право на життя означає:

- а) ніхто не може бути позбавлений життя ні в якому випадку;
- б) ніхто не може бути свавільно позбавлений життя?

11. Користуватися правовою допомогою захисника громадянин має право:

- а) з моменту арешту чи затримання;
- б) з моменту закінчення слідства;
- в) під час суду?

12. Для проведення яких дій потрібне рішення суду:

- а) проведення огляду чи обшуку житла;

- б) прослуховування телефонних розмов;
- в) перегляду листування;
- г) арешту чи тримання під вартою;
- д) для всіх вищеназваних дій?

13. Чи може бути обмежене право на свободу слова та думки, вільне висловлення своїх поглядів і переконань:

- а) не може бути обмежене;
- б) може бути обмежене за рішенням Конституційного Суду;
- в) може бути обмежене в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності та громадського порядку?

14. Для утворення профспілок треба мати дозвіл:

- а) загального суду;
- б) Конституційного Суду;
- в) органу місцевого самоврядування;
- г) місцевого органу державної влади;
- д) дозвіл не потрібний?

15. Із зазначеного переліку визначте органи та установи, в яких заборонено створення і діяльність організаційних структур політичних партій:

- а) Конституційний Суд;
- б) обласна державна адміністрація;
- в) Верховна Рада України;
- д) районний відділ внутрішніх справ;
- г) Центральний Комітет профспілки працівників залізничного транспорту?

16. Для проведення мирних походів, мітингів демонстрацій потрібно:

- а) отримати завчасний дозвіл органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування;

б) завчасно попередити про проведення заходу орган виконавчої влади чи місцевого самоврядування;

в) отримання дозволу чи повідомлення не є обов'язковими;

17. Чи має право громадянин звертатися для захисту своїх прав до міжнародних судових установ:

а) має право звертатися у будь-яких випадках;

б) має право лише після використання всіх національних засобів правового захисту;

в) Конституцією не визначено?

18. Чи мають закони зворотну силу:

а) не мають ні в яких випадках;

б) повинно бути визначено в самому законі;

в) мають зворотну силу, якщо пом'якшують чи скасовують відповідальність?

19. Як тлумачать сумніви щодо доведеності вини особи:

а) тлумачаться на користь звинуваченого;

б) тлумачаться проти обвинуваченого;

в) тлумачення сумнівів визначається судом залежно від обставин справи?

Задачі

№1

Водій автомобіля збив пішохода. Від отриманих травм останній помер у лікарні.

Визначте, які права людини порушено в описаній ситуації.

№2

У літньому таборі відпочинку старшокласники час від часу ввечері заходили до кімнат, де проживали діти молодшого віку, і змушували їх віджиматися від підлоги, погрожуючи за невиконання вимоги фізичною розправою.

Визначте, які права людини порушено в цій ситуації.

№3

Двох неповнолітніх при виходу з дискотеки затримав наряд поліції. У відділенні поліції їм не повідомили причини затримання.

Визначте, які права людини порушено у зазначеній ситуації.

№4

Із поліцейського протоколу: «...Двоє осіб (за свідченнями очевидців – чоловіка та жінки) 08.03.2020 р. виламавши двері ломом, проникли до даного будинку у масиві «Озерний». Проте, вони не встигли нічого викрасти і змушені були втекти, оскільки до будинку під'їхав автомобіль».

Визначте, які права людини порушено у цій ситуації.

№5

Директор приватного підприємства, використовуючи міні АТС нерідко прослуховував і час від часу втручався у телефонні розмови працівників своєї фірми.

Визначте, які права людини порушено в описаній ситуації.

№ 6

В РБК на честь заходу дня медичного працівника головний лікар міської лікарні офіційно привітав медичну сестру свого закладу з ювілейним днем народженням 35-річчям та побажав їй в цьому році вийти заміж.

Визначте, які права людини порушено в зазначеній ситуації.

№ 7

За рішенням голови обласної держадміністрації місцевий телерадіостанції, кореспонденти якої у своїх репортажах гостро критикували дії місцевої влад, було відмовлено у виділенні частотої ефіру за «підрив державної безпеки і авторитету влади»

Визначте, які права людини порушено в описаній ситуації.

№ 8

Із оголошення: « До школи приймаються діти, які розмовляють чий батьки є православними християнами»

Визначте, які права людини порушено в цій ситуації.

№ 9

На перерві учень висловив свої думки щодо трагедії В. Шекспира «Ромео і Джульєтта» в присутності вчителя: «вони не змогли протистояти долі тому що в них слабка воля. Я зовсім не розумію, як ними можна захоплюватись.»

Учитель поставив хлопцеві «2» із зарубіжної літератури.

Визначте, які права людини порушено в описаній ситуації.

№ 10

У лікарню звернувся громадянин К. він скаржився на головний біль, після огляду лікаря йому була призначена госпіталізація, але так як в нього не було коштів його не госпіталізували до лікарні.

Визначте, які права людини порушено в описаній ситуації.

Правова ситуація

Зі скарги гр. Миланюка О.П. до Яготинського районного суду м. Яготина: «15 січня 2021 р. патрульний поліцейський Бориспільського р-ну гр. Павлюк С.П. намагався проникнути у мою квартиру, мотивуючи це тим, що нібито я зберігаю зброю. На моє прохання показати рішення суду про огляд житлового приміщення гр. Павлюк став мені погрожувати.

1. Чи правомірні дії дільничного поліцейського ?
2. У яких випадках можливий інший порядок проникнення в житло?

Правова ситуація

В коледжі ваш приятель розповів, що напередодні його затримала поліція. Незважаючи на його протести та вимогу запросити батьків, його протримали у райвідділі майже до ранку, хоч він одразу назвав себе, дав номер свого телефону і показав студентський квиток, що був при ньому. Причин затримання йому не пояснили.

1. Чи правомірні дії працівників поліції? Яке право порушене?
2. Які права має затриманий?
3. У яких випадках можливе обмеження цих прав?

Правова ситуація

20 жителів с. Карпівка Білозерського р-ну звернулися до начальника управління рай-адміністрації з проханням зареєструвати їхню релігійну громаду, що належить до церкви адвентистів.

Державний чиновник відмовив у реєстрації мотивуючи це тим, що на території району діють традиційні православні громади.

1. Чи правомірні дії чиновника?
2. Яке право жителів с. Карпівки порушено?

Правова ситуація

На початку 1997р. на Львівщині було скоєно низку вбивств. За підозрою у скоєнні злочину було затримано жителя с. Городки Ю. Мазолу. Через тиждень затриманий помер у Львівському СІЗО. У ході судово-медичної експертизи були виявлені сліди численних побоїв на тілі, ушкодження внутрішніх органів та крововиливи. Було порушено карну справу, в ході якої встановлено, що працівники СІЗО, порушуючи свої повноваження, катували затриманого «вибиваючи» потрібні зізнання.

1. Які конституційні права гр. Мазолі були порушені?

Інструкційна картка до проведення семінарського заняття № 3

Тема: Основи адміністративного права України. Адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я.

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття галузі адміністративного права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються адміністративні правовідносини в Україні;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- своєчасно та правильно виявляти, перевіряти та оцінювати докази та фактичні обставини, які виникають у процесі практичної роботи та життя;
- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуацій, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.

РН. 4. Вести медичну документаціюза формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінару

Кодекс України про адміністративні правопорушення;

Система органів державного управління;

Адміністративне правопорушення : склад, поняття, ознаки;

Види адміністративних стягнень;

Адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я.

Адміністративна відповідальність медичних працівників;

Дисциплінарна відповідальність медичних працівників; Основні принципи накладання дисциплінарного стягнення у сфері медичної діяльності.

Адміністративна відповідальність та фінансові санкції за порушення санітарного законодавства.

5. Основні поняття та терміни:

Поняття адміністративного права, Кодекс України про адміністративні правопорушення, адміністративне правопорушення : склад, поняття, ознаки,

Адміністративна відповідальність та фінансові санкції за порушення санітарного законодавства.

6. Теми для рефератів та доповідей:

Кодекс України про адміністративні правопорушення;

Система органів державного управління;

Адміністративне правопорушення : склад, поняття, ознаки;

Види адміністративних стягнень;

Адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я.

Адміністративна відповідальність медичних працівників;

Дисциплінарна відповідальність медичних працівників; Основні принципи накладання дисциплінарного стягнення у сфері медичної діяльності.
Загальна характеристика управління санітарно-епідемічним наглядом.
Адміністративна відповідальність та фінансові санкції за порушення санітарного законодавства.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайомитися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайомитися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу

Адміністративне право

1 варіант

1. Адміністративне право –це....
2. Єдиний вищий орган законодавчої влади?
3. Які ви знаєте джерела адміністративного права?
4. Наведіть приклад метода державного управління «економічного»?
5. Суспільні відносини, які охороняються адміністративним правом це....
6. З якого віку настає адміністративна відповідальність?
7. У яких випадках можуть застосувати адміністративний арешт?
8. Назвіть адмін. правопорушення, які можуть бути в галузі охорони здоров'я?

Адміністративне право

2 варіант

1. .... це суспільні відносини, що виникають, змінюються і припиняють дію у сфері державного управління.
2. Які загальні методи адміністративно-правового регулювання ви знаєте, коротко їх охарактеризуйте.
3. Основне джерело адміністративного права?
4. Додатковий метод державного управління, психологічний або фізичний вплив державних органів на певних осіб, для виконання правових норм це.....
5. Сукупність встановлених законом основних елементів, які характеризують діяння як адміністративне правопорушення це.....
6. З якого віку настає адміністративна відповідальність?
7. Які заходи впливу можуть бути застосовані до неповнолітніх, які скоїли адмін. правопорушення.
8. Яка дисциплінарна відповідальність може застосовуватися до мед. працівників?

Кросворд «Адміністративне право»

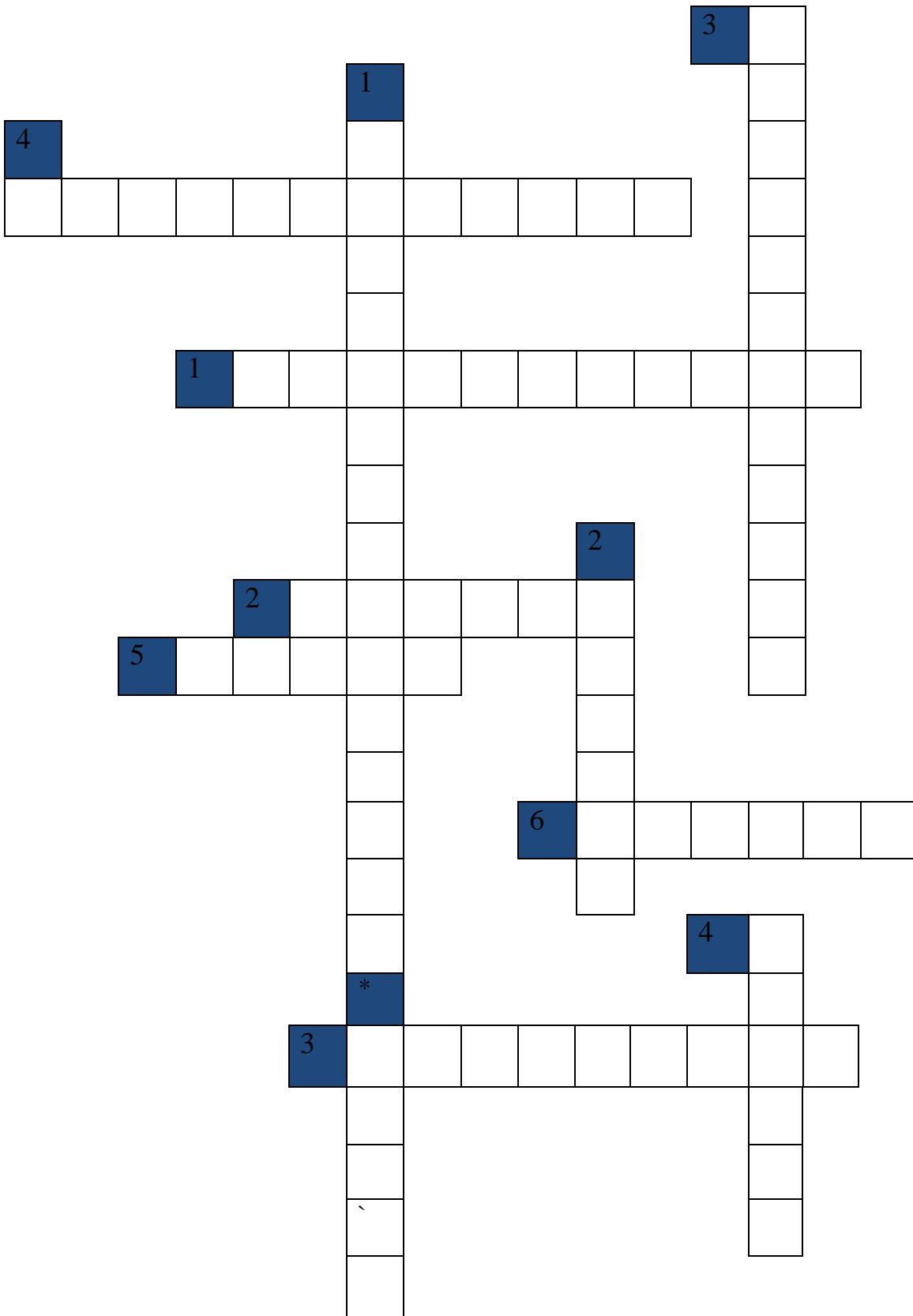
По горизонталі:

1. Найважливіше джерело адміністративного права.
2. Один із загальних методів адміністративно-правового регулювання.
3. Протиправна дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський чи державний порядок.
4. Офіційний осуд право рушника і застереження про недопустимість аналогічної поведінки.
5. Стягнення з порушника певної грошової суми на користь держави.
6. Спосіб систематизації нормативно – правових актів Збірка законів...

По вертикалі

1. Галузь права, що регулює суспільні відносини в сфері виконавчо – розпорядчої діяльності
2. Як називається фізична і юридична особа.
3. Вид відповідальності за порушення трудової дисципліни.
4. Один з видів правопорушення.

Кросворд з адміністративного права

Задачі з адміністративного права

Задача 1

За образливе чіпляння до громадян, нецензурну лайку в громадських місцях гр. Б. було піддано адміністративному стягненню у вигляді виправних робіт, але останній ухилився від відбуття даного виду покарання.

Визначте, якими видами стягнень можуть бути замінені виправні роботи. Хто уповноважений (орган, посадова особа) приймати рішення про заміну даного виду стягнення.

Задача 2

В ході проведення операції «Мак» співробітниками поліції на городі гр. Н. була виявлена ділянка з посівом снотворного маку в кількості 100 кущів. Відносно гр. Н. було складено протокол за ст.106² КУпАП. Розглянувши матеріали, начальник поліції прийняв рішення – накласти на гр. Н. штраф у розмірі 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно вирощуваних наркотичних рослин.

Гр. Н. звернувся зі скаргою до місцевого суду з приводу незаконності прийнятого стосовно нього рішення, мотивуючи це тим, що не можна особу двічі покарати за одне правопорушення. А оскільки мак конфісковано, то штраф він сплачувати не буде.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації. Скільки стягнень може бути накладено на особу за вказане правопорушення?

Задача 3

Водій автомобіля ВАЗ-2106 гр. Т самовільно відкрив шлагбаум при мигаючому червоному сигналу світлофора і зробив спробу переїхати залізничний переїзд, але був затриманий інспектором ДАІ.

Проаналізуйте ситуацію та дії учасників. Дайте юридичний аналіз правопорушенню.

Задача 4

Катаючись на велосипеді С., 10-ти років, не впорався з керуванням і на швидкості врізався в гр. О., 65-ти років, яка переходила вулицю. В результаті чого остання отримала тілесні ушкодження (зламала руку), а також пошкодила одяг, понесши матеріальні збитки на суму 850 грн.

Який вид юридичної відповідальності настає? Хто має понести відповідальність та відшкодувати завдану шкоду?

Задача 5

14.09.2021 о 19.00 нарядом ППС на майдані Незалежності у м. Києві був затриманий та доставлений до чергової частини 17-річний Комаров В. С., який палив цигарки-самокрутки із сіро-зеленою речовиною (за висновком експерта - марихуаною).

При особистому огляді у затриманого вилучено цигарку з вище вказаною речовиною. Дільничний інспектор капітан поліції Дорохов А. Т. порушив адміністративну справу стосовно Комарова В. С.

Завдання:

1. Дайте юридичну характеристику діям правопорушника.
2. Оцініть правомірність дій дільничного інспектора.

Задача 6

Неповнолітній Назаров Г. О., 15 років, учень ЗОШ вживав алкогольні напої у групі дорослих чоловіків і був затриманий в громадському місці у п'яному вигляді за те, що ображав людську гідність.

Завдання:

1. Чи вбачається в діях Назарова Г.О. склад адміністративного правопорушення?
2. Чи є в діях Назарова Г. О. обставини, які пом'якшують відповідальність за вчинення адміністративного правопорушення?

Задача 7

Тарасенко М. Л., який керував особистим автомобілем у стані сп'яніння, був зупинений інспектором ДАІ на трасі Харків – Сімферополь. Після перевірки документів, інспектор, звернувши увагу на стан водія, запросив його у приміщення поста ДАІ. Тарасенко М. Л., залишивши документи у співробітника ДАІ, скочив у автомобіль й на великій швидкості зник. Через кілька днів Тарасенка М. Л. викликали до районного відділення ДАІ, де інспектор склав протокол відповідно до ч. 2 ст. 130 КУпАП за повторне протягом року ухилення від проходження огляду на стан сп'яніння (три місяці тому Тарасенка М. Л. вже було оштрафовано за керування автомобілем у стані сп'яніння).

1. Як належить кваліфікувати дії Тарасенка М. Л.?
2. Чи правомірні дії співробітника ДАІ?
3. Дайте юридичну характеристику скоєного правопорушення.

Задача 8

На медичного працівника було накладено дисциплінарне стягнення через 3,5 місяців після його виявлення. Чи правомірні дії адміністрації?

Задача 9

До медичного працівника застосували дисциплінарне стягнення через 7 місяців від дня його вчинення. Чи правомірні дії адміністрації?

Задача 10

Медична сестра запізнилася на роботу на 3 години. На вимогу адміністрації дати письмове пояснення відмовилася, за що була звільнена. Вона вважає

своє звільнення не обґрунтоване в зв'язку з тим, що причиною запізнення став поганий рух автобусів.

Рекомендована література

Навчальна :

Основи права і законодавства в охороні здоров'я - Підручник Л.Є. Братанюк, 2010 Медицина 63 с.

Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти О.І. Комаров 2004 Здоров'я 99 с.

Допоміжна:

Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський та ін. 2005 Алерта 347 с.

Основи правознавства - Навчальний посібник В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський, М.Ю. Наум 2000 Знання 397 с.

Інструкційна картка до семінарського заняття № 4

Тема **Основи цивільного права і цивільного процесу. Цивільно-правовий статус медичного працівника. Відповідальність у цивільному праві та її підстави.**

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття цивільного права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються цивільні правовідносини в Україні;

Здобувачі освіти повинні вміти:

- своєчасно та правильно виявляти, перевіряти та оцінювати докази та фактичні обставини, які виникають у процесі практичної роботи та життя;
- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуацій, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінарського заняття

Суб'єкти та об'єкти цивільного права;

Спадкування за законом і за заповітом;

Секретний заповіт;

Поняття про юридичну особу;

Юридичні особи в системі охорони здоров'я;

Страхова медицина;

Цивільно-правовий статус сімейного лікаря.

Цивільно-правовий статус медичної сестри, фельдшера;

Мораль та шкода.

5. Основні поняття та терміни:

Суб'єкти та об'єкти цивільного права. Спадкування за законом і за заповітом. Секретний заповіт. Поняття про юридичну особу. Юридичні особи в системі охорони здоров'я. Страхова медицина. Цивільно-правовий статус сімейного лікаря. Цивільно-правовий статус медичної сестри. Мораль та шкода.

6. Теми для рефератів та доповідей:

Суб'єкти та об'єкти цивільного права;

Спадкування за законом і за заповітом;

Секретний заповіт;

Поняття про юридичну особу;

Юридичні особи в системі охорони здоров'я;

Страхова медицина;

Цивільно-правовий статус сімейного лікаря.

Цивільно-правовий статус медичної сестри, фельдшера;

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайомитися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайомитися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення цивільно-правові відповідальності.
2. Суть цивільно-правової відповідальності у сфері медичної діяльності.
3. Принципи компенсації моральної шкоди в сфері медичної діяльності.
4. В чому полягає єдність норм права та моралі.

Тести- тренінги

1. Підставою для цивільно-правової відповідальності є:
  - а) наявність майнових збитків;
  - б) протиправність поведінки;
  - в) провина;
  - г) наявність деліктоспроможного суб'єкта ;
  - д) наявність індивідуального правового акта;
  - є) причинний зв'язок між збитком і протиправною поведінкою;
  - ж) правильно все назване.
2. Цивільно правова відповідальність медичних працівників буває:
  - а) договірна;
  - б) деліктна;
  - в) солідарна;
  - г) субсидіарна.
3. Шкода може бути у вигляді:
  - а) збитків;
  - б) моральної немайнової шкоди;

в) правильно все викладене.

Продовжіть думку

Моральна шкода полягає у .....

Моральна оцінка – це .....

Шкода буває :.....

ЗАДАЧІ

Задача 1

Після того як Олена розірвала шлюб із Тарасом, з останнього були присуджені аліменти на користь їх 10-річного сина. Олена вважала, що аліментні права є особистими немайновими, а Тарас — що вони є майновими. Спробуйте визначити, які аргументи кожен із них міг навести на підтвердження своїх висловлювань.

Задача 2

На урочистому засіданні до дня медичного працівника, яке проводилося у конференцзалі районної лікарні, головний лікар привітав нещодавно прийняту на роботу лікарку із 29-річчям і побажав їй до 30 років одружитися. Лікарка вважає, що таким чином головний лікар втрутився в її особисте життя, а той вважає, що він ніяких протиправних дій не вчинив. Дайте юридичний аналіз ситуації.

Задача 3

Дільничний терапевт Хохлова під час медичного огляду вчителя фізики Петричка виявила у нього серцеву недостатність. Про це вона повідомила керівникові навчального закладу та багатьом батькам учнів, яких навчав Петричко. Це привело до того, що учителям виділили меншу кількість навчальних годин, деякі учні й батьки почали вимагати заміни вчителя, мотивуючи свою вимогу тим, що хворий педагог мало чого може навчити школярів. Петричко звернувся до суду з позовом, у якому просив зобов'язати Хохлову через засоби масової інформації спростувати інформацію про його хворобу. Дайте юридичний аналіз ситуації.

Задача 4

За місяць до виборів міського голови м. Доброполя по місту були розклеєні листівки, у яких один із кандидатів на посаду міського голови був названий лідером злочинної організації. У листівках навіть містилося його прізвисько, яким нібито його називали у злочинних колах. Під інформацією був підпис «Патріоти міста». Оскільки поширювачів інформації встановлено не було, кандидат звернувся до прокуратури з проханням дати офіційне спростування цієї інформації як недостовірної у місцевих ЗМІ. Прокуратура йому відмовила. Чи правомірна відмова? Свою відповідь обґрунтуйте.

Задача 5

Виступаючи на педагогічній раді школи, учитель Лавров поширив про свого колегу Ганича неправдиву інформацію, яку той сприйняв дуже боляче. Після педради Ганич пролежав 2 тижні у лікарні з мікроінфарктом. За цей час Лавров загинув в автомобільній катастрофі. Після виходу з лікарні Ганич звернувся до суду з позовом, у якому вимагав зобов'язати спадкоємців Лаврова спростувати недостовірну інформацію і відшкодувати йому моральну шкоду. Суд позов задовольнив. Чи правомірним є рішення суду? Свою відповідь обґрунтуйте.

Задача 6

Віталія із серцевим нападом було доставлено у кардіологічне відділення лікарні. Йому було поставлено діагноз «передінфарктний стан». Після тижневого лікування Віталій виявив бажання припинити медичне втручання і виписатися з лікарні у зв'язку з початком весняно-польових робіт. Лікар Петах попередив Віталія про небезпечність переривання лікування, але це не допомогло. Віталій був виписаний з лікарні. Через тиждень, працюючи в полі, він помер від інфаркту. Дайте юридичний аналіз ситуації.

Задача 7

12-річна Анастасія вже третій місяць перебувала на лікуванні в обласній клінічній дитячій лікарні. Її стан майже не покращувався. Батьки почали наполягати на тому, щоб їм була надана повна і вичерпна інформація про стан здоров'я дочки з метою прийняття рішення про доцільність лікування у науково-дослідному інституті. Лікарі бачили, як батьки тяжко переживають тривалу хворобу доньки, і з метою запобігання захворюванню самих батьків вирішили обмежити інформацію про стан здоров'я дитини. Чи правомірним є рішення лікарів? Свою відповідь обґрунтуйте.

Задача 8

Приймаючи на роботу в колегіум випускницю педагогічного університету, керівник навчального закладу повідомив їй, що у зв'язку з тим, що цей заклад є елітним, у ньому діє низка неписаних правил. Зокрема ці правила вимагають: усі працівники, які досягли 25-річного віку, мають бути одружені; всі педагоги повинні мати тільки класичні зачіски; ніхто не повинен лікуватися із тимчасовим припиненням роботи, якщо в нього немає підвищеної темпе-

ратури; учителі не мають права працювати за сумісництвом в інших навчальних закладах і давати приватні уроки учням колегіуму на прохання їхніх батьків. Про порушення яких особистих немайнових прав ідеться в цій ситуації?

Задача 9

За дозволом Кіровоградського міськвиконкому на першому поверсі 5-поверхового житлового будинку було обладнано кафе. Інколи у ньому святкували дні народження, весілля, допізна грала музика, що не подобалося мешканцям 2-го і 3-го поверхів, бо вони не могли вночі нормально відпочивати. На неодноразові претензії мешканців власник кафе відповідав, що в нього є дозвіл на відповідну діяльність, а відвідувачі його закладу мають право на відпочинок. Чи допущено порушення особистих немайнових прав у цій ситуації?

Задача 10

15-річній Олександрі, яка була записана матір'ю дитини, була надана повна цивільна дієздатність. Коли Олександрі виповнилось 15 років і 6 місяців, вона вирішила змінити своє прізвище. Батьки проти цього заперечували, посилаючись на ст. 295 ЦК, згідно з якою дитина, якій виповнилось 14 років, але яка ще не досягла 16 років, може змінювати своє прізвище тільки за згодою батьків. Олександра вважала, що це стосується тільки тих осіб, у яких нема повної цивільної дієздатності. Хто правий у цій ситуації? Свою відповідь обґрунтуйте.

Задача 11

Василь купив земельну ділянку, яку, відповідно до отриманого дозволу, вирішив використати під забудову. За усною домовленістю між Василем і його братом Іваном, будинок зводився спільними зусиллями із використанням будівельних матеріалів на пропорційній основі. Після зведення будинку сім'ї братів мали у ньому проживати разом. Після завершення будівництва Василь відмовився впустити сім'ю Івана для проживання у будинку. Дайте юридичний аналіз ситуації.

Задача 12

Надія звернулася до суду з позовом до Софії про повернення належного їй браслету. Позивачка посилалася на те, що Софія знайшла загублений нею браслет і відмовляється його повернути. Софія позову не визнавала, категорично заперечуючи факт знахідки. Дайте правову оцінку ситуації.

9. Рекомендована література:

Нормативна :

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України – 1996,- № 30.- 141 с.

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р.; Офіційний текст,-К.; Юрінком Інтер, 2003 – 464 с.
3. «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р.
4. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р. (нова редакція від 1 грудня 2005 р.)
5. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р.

Навчальна :

Основи права і законодавства в охороні здоров'я - Підручник Л.Є. Братанюк, 2010 Медицина 96 с.

Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти О.І. Комаров 2004 Здоров'я 99 с.

Інструкційна картка до семінарського заняття № 5

Тема Основи трудового права. Особливості регулювання праці медичних працівників. Оплата праці медичних працівників

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття трудового права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються трудові правовідносини в Україні;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- своєчасно та правильно виявляти, перевіряти та оцінювати докази та фактичні обставини, які виникають у процесі практичної роботи та життя;
- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуацій, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.

РН. 4. Вести медичну документаціюза формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінарського заняття

Трудове право: поняття, предмет, і система;

Джерела трудового права;

Кодекс законів про працю;

Робочий час, його види;

Тривалість робочого часу в закладах охорони здоров'я;

Час відпочинку, його види;

Матеріальна відповідальність в закладах охорони здоров'я;

Юридична відповідальність медичних працівників за порушення законодавства про охорону праці.

5. Основні поняття та терміни:

Трудове право: поняття, предмет і система. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю. Колективний та трудовий договори, порядок укладання. Оформлення трудових відносин з медичним персоналом. Переміщення та переведення на інше робоче місце в галузі охорони здоров'я. Відсторонення від роботи медичних працівників. Робочий час, його види. Тривалість робочого часу в закладах охорони здоров'я. Час відпочинку, його види. Оплата праці працівників охорони здоров'я в разі відхилення від нормальних умов праці. Матеріальна відповідальність у закладах охорони здоров'я. Охорона праці в закладах охорони здоров'я. Юридична відповідальність медичних працівників за порушення законодавства про охорону праці.

6. Теми для рефератів та доповідей:

1. Оплата праці працівників охорони здоров'я у разі відхилення від нормальних умов праці.

2. Матеріальна відповідальність у закладах охорони здоров'я.

3. Охорона праці в закладах охорони здоров'я.
4. Юридична відповідальність медичних працівників за порушення законодавства про охорону праці.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайтися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайтися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу

Питання для самоконтролю

1. Які категорії працівників несуть спеціальну дисциплінарну відповідальність?
2. Порівняйте матеріальну відповідальність за трудовим правом і майнову відповідальність за цивільним правом.
3. Визначте сторони колективних трудових спорів (конфліктів)
4. Яка наступає юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону здоров'я. Назвіть види юридичної відповідальності.
5. Як здійснюється охорона праці в закладах охорони здоров'я.

1 варіант Трудове право

1. Що є предметом в трудовому праві?
2. Між ким укладається колективний договір, чи обов'язково його укладати?
3. Як оформляються трудові відносини з працівниками?
4. Наведіть приклад переміщення медичного працівника.
5. Яка нормальна тривалість робочого часу працівників у період воєнного стану.
6. Дистанційна і надомна робота, це тотожні поняття? Чому?
7. Матеріальна відповідальність у закладі охорони здоров'я
8. Юридична відповідальність мед. працівників за порушення законодавства про охорону праці.
9. Бойко М. був звернувся 20.10.2022 р. для працевлаштування на роботу на підприємство «Атем» штатним працівником. Він надав документи, які потрібні для працевлаштування крім трудової книжки. Підприємство відмовило Бойку М. у прийнятті на роботу. Чи правомірна відмова підприємства, чому?
10. Медична сестра терапевтичного відділення вирішила піти у відпустку з 01.10.2020, так як вона мала невикористану щорічну основну відпустку , в заяві вона вказала саме її. Роботодавець відмовив їй у наданні даної

відпустки, мотивуючи це тим, що зараз не можна надати невикористану щорічну основну відпустку, запропонував їй переписати заяву на надання поточної щорічної основної відпустки. Чи правомірні дії роботодавця, чому?

11. Випускниця медичного коледжу Петренко Н. прийшла влаштовуватися на роботу в міську лікарню. Інспектор з кадрів переглянула документи для працевлаштування, вони були не всі, зокрема не було тимчасового військового посвідчення та мед. книжки. Вона пояснила майбутньому працівнику, що потрібно стати на військовий облік, пройти мед. огляд і принести дані документи. Але Петренко Н. сказала, що мед. огляд пройде а на військовий облік ставати не буде, так як вона має неповнолітню дитину, яку виховує сама. У прийнятті на роботу їй було відмовлено. Чи правомірні дії інспектора з кадрів лікарні? Свою думку обґрунтуйте.

12. У міській лікарні було прийняте рішення (20.10.2022) про початок зміни і закінчення робочого часу з 21.10.2022. Працівники лікарні були доведені про зміни умов праці 20.10.2022. Чи порушені права працівників лікарні?

2 варіант Трудове право

1. Джерела трудового права в умовах воєнного стану?
2. Чим відрізняється трудовий договір від контракту?
3. Як оформляються трудові відносини з працівниками?
4. Наведіть приклад переведення медичного працівника.
5. Яка нормальна тривалість робочого часу працівників при 5 ден. робочому тижні?
6. Що таке гнучкий режим робочого часу?
7. В чому полягає охорона праці в закладах охорони здоров'я?
8. Яку юридичну відповідальність можуть нести мед. працівники за порушення законодавства про охорону праці?
9. Бойко М. був звернувся 20.10.2020 р. для працевлаштування на роботу на підприємство «Атем» штатним працівником. Він надав документи, які потрібні для працевлаштування крім трудової книжки. Підприємство відмовило Бойку М. у прийнятті на роботу. Чи правомірна відмова підприємства, чому?
10. Медична сестра терапевтичного відділення вирішила піти у відпустку з 01.10.2022, так як вона мала невикористану щорічну основну відпустку, в заяві вона вказала саме її. Роботодавець відмовив їй у наданні даної

відпустки, мотивуючи це тим, що зараз не можна надати невикористану щорічну основну відпустку, запропонував їй переписати заяву на надання поточної щорічної основної відпустки. Чи правомірні дії роботодавця, чому?

11. Випускниця медичного коледжу Петренко Н. прийшла влаштовуватися на роботу в міську лікарню. Інспектор з кадрів переглянула документи для працевлаштування, вони були не всі, зокрема не було тимчасового військового посвідчення та мед. книжки. Вона пояснила майбутньому працівнику, що потрібно стати на військовий облік, пройти мед. огляд і принести дані документи. Але Петренко Н. сказала, що мед. огляд пройде а на військовий облік ставати не буде бо це її право а не обов'язок. У прийнятті на роботу їй було відмовлено. Чи правомірні дії інспектора з кадрів лікарні? Свою думку обґрунтуйте.

12. У міській лікарні було прийняте рішення (20.10.2021) про початок зміни і закінчення робочого часу з 21.10.2021. Працівники лікарні були доведені про зміни умов праці 20.10.2021. Чи порушені права працівників лікарні?

Ситуаційні задачі

Задача 1.

12 березня 2011 року директор автотранспортного підприємства видав наказ, яким заборонив бухгалтерії виплачувати слюсарю в. належну йому заробітну плату, і дав розпорядження видавати зарплату його дружині. Такі заходи були вмотивовані тим, що В зловживаючи спиртними напоями, поставив себе і свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.

Чи правомірний наказ директора?

Задача 2.

Лаборант В. під час лабораторного дослідження підключив прилад до мережі високої напруги, у результаті прилад став непридатним для подальшого використання. Наказом по лікарні В. було оголошено сувору догану і покладено обов'язок відшкодувати заподіяну шкоду в повному розмірі. В. Заперечував, вказуючи на те, що прилад він зіпсував ненавмисно, крім того, йому за це вже оголошено догану, а застосування двох стягнень за один проступок - незаконне. На цій підставі В., минаючи КТС, звернувся до суду.

Яке рішення слід прийняти стосовно цієї справи.

Задача 3.

Студент 4 курсу медичного університету Д. Звернувся до провідного юриста за місцем проживання для роз'яснення питання про правову оцінку відносин між ним і торговельною фірмою, куди він влаштувався працювати працівником торгівлі. Д. також попросив роз'яснити, чи має право директор фірми встановити йому почасову оплату, оскільки основну частину роботи він виконує вдома, а на фірмі працює лише декілька годин. Директор фірми наполягає на тому, що Д. працює за сумісництвом, тому не має права на почасову оплату і повинен перебувати на роботі повний робочий день.

Дайте правовий аналіз ситуації.

9. Рекомендована література:

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України – 1996,- № 30.- 141 с.
2. Трудовий кодекс України Офіційний текст , -К.; Юрінком Інтер, 2003 – 464 с.
3. «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р.
4. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 19991 р. (нова редакція від 1 грудня 2005 р.)

Інструкційна картка до семінарського заняття № 6

Тема Основи кримінального права. Кримінальна відповідальність в охороні здоров'я.

Злочини проти життя і здоров'я населення : поняття та види.

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття кримінального права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи) кримінального права в Україні;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- своєчасно та правильно виявляти, перевіряти та оцінювати докази та фактичні обставини, які виникають у процесі практичної роботи та життя;
- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінарського заняття:

1. Кримінально- правові наслідки евтаназії.

- поняття евтаназії;

- види евтаназії;

2. Злочини проти життя і здоров'я особи.

- різні види вбивств – ст..115,116,117,118;-

- умисні тілесні ушкодження – ст.. 121,122,125,128;

- різновиди зараження небезпечними хворобами – ст..130,131,133;

- незаконні аборти чи примушення до аборту - ст.134,

- незаконна лікувальна діяльність - ст.. 138;

- ненадання допомоги хворому медичним працівником – ст..139;

- захоплення заручника – ст..147 ;

- торгівля людьми – ст.149 ;

- згвалтування –ст.152; та ін..

3. Злочини медичних працівників (професійні злочини)

Ст. 131- неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншою невиліковною інфекційною хворобою;

Ст.132 – розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншою невиліковною інфекційною хворобою;

Ст.134 – Незаконне проведення абортів ;

Ст. 138 –Незаконну лікувальну діяльність ;

Ст. 139 –Ненадання допомоги хворому медичним працівником;

Ст.140 -Неналежне виконання професійних обов'язків медичним чи фарм. працівником;

Ст.141- Порушення прав пацієнта;

Ст.142- Незаконне проведення дослідів над людиною;

Ст.143- Порушення встановленого порядку трансплантації органів або тканин людини;

Ст.144- Насильницьке донорство;

Ст.145- Незаконне розголошення лікарської таємниці;

Ст.151- Незаконне вміщення до психіатричного закладу;

Ст.184- Порушення прав на безоплатну медичну допомогу;

Ст.236- Порушення прав екологічної безпеки;

Ст.237- Невжиття заходів щодо ліквідації екологічного забруднення;

Ст.238- Приховування або перекручування відомостей про екологічний стан або захворюваність населення;

Ст. 308-309; 311-314; 318-321- злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їхніх аналогів, або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення;

Ст. 366- Службове підроблення;

Ст.367- Службова недбалість;

Ст.325- Порушення правил боротьби з епідеміями.

5. Основні поняття та терміни:

Кримінальне право: поняття, предмет і завдання. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Злочини: поняття, ознаки, класифікація. Покарання. Система та види покарань. Злочини в системі охорони здоров'я. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування. Кримінально-правові наслідки евтаназії. Злочини проти життя і здоров'я особи. Злочини проти здоров'я населення: поняття та види.

6. Теми для рефератів та доповідей:

1. Кримінально-правові наслідки евтаназії.
2. Злочини проти життя і здоров'я особи.
3. Злочини проти здоров'я населення: поняття та види.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайтися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайтися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;

- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обгрунтовані.

Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу

Питання для самоконтролю:

1. Кримінально правові наслідки евтаназії.
2. Злочини проти життя та здоров'я особи.
3. Злочини проти здоров'я особи : поняття та наслідки.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 1

1. Злочин це -

2. Статті особливої частини складаються з елементів (яких саме, що вони собою представляють)

3. Суспільні відносини і блага, які захищаються кримінальним законом від злочинних посягань це

4. Що таке евтаназії , які її кримінально правові наслідки

5. Медична сестра хірургічного відділення лікарні Марина помилково ввела хворій замість гіпертонічного розчину розчин формаліну. Виявивши помилку, вона не повідомила лікарів про те, що трапилося. Через якийсь час хвора померла. При своєчасному наданні кваліфікованої допомоги життя потерпілої могло бути врятоване. Варіант. Життя потерпілої врятувати було неможливо. Кваліфікуйте дії Марини.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 2

1. У яких значеннях розглядається Кримінальне право України (коротко охарактеризуйте)

2. Сукупність встановлених кримінальним законом об'єктивних і суб'єктивних елементів, що дозволяють розглядати конкретне суспільно небезпечне діяння як злочин це

3. Охарактеризуйте стадії вчинення злочину

4. Злочини проти життя та здоров'я особи (перелічити)

5. До фельдшера станції швидкої допомоги Соломії звернувся перехожий і сповістив, що у сквері лежить громадянин, в якого через одяг просочується кров, та сказав, що, мабуть, його підрізали. Соломія не оглянула хворого, не вжила заходів до його госпіталізації, не повідомила про сигнал чергового лікаря. У хворого виявилось проникаюче поранення черевної порожнини. Кваліфікуйте дії Соломії.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 3

1. Які ви знаєте джерела кримінального права, дайте коротку характеристику

2. Елементами складу злочину є:

3. Внутрішнє, психічне відношення особи до скоюваного суспільно небезпечного діяння (тобто вина) це

4. Злочини проти здоров'я особи (перелічити)

5. Галина випадково прийняла отруту для сарани. Її батько звернувся за допомогою до фельдшера Генадія. Тільки-но повернувшись із віддаленої ділянки втомленим, Генадій відмовився йти до хворої, порадивши дати їй склянку рослинної олії. Батько повернувся додому і напоїв потерпілу олією. Однак стан її погіршився. Батько знову пішов до Генадія і вмовив його прийти до хворої. Однак уже було пізно: хвора померла. Кваліфікуйте дії за умовою задачі.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 4

1. Участь 2 і більше осіб у скоєнні злочину це є

2. Суб'єктивна сторона злочину це

3. Ознаки кримінального покарання:

4. Види евтаназії:

5. Медична сестра хірургічного відділення лікарні Марина помилково ввела хворій замість гіпертонічного розчину розчин формаліну. Виявивши помилку, вона не повідомила лікарів про те, що трапилося. Через якийсь час хвора померла. При своєчасному наданні кваліфікованої допомоги життя потерпілої могло бути врятоване. Варіант. Життя потерпілої врятувати було неможливо. Кваліфікуйте дії Марини.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 5

1. Об'єктивна сторона злочину це

2. Види злочинів за ступенем суспільної небезпеки:

3. Особливий захід державного примусу, що застосовує суд від імені держави до особи , винної у скоєнні злочину, і полягає в обмеженні прав і свобод засудженого це

4. Кримінально правові наслідки евтаназії

5. До фельдшера станції швидкої допомоги Соломії звернувся перехожий і сповістив, що у сквері лежить громадянин, в якого через одяг просочується кров, та сказав, що, мабуть, його підрізали. Соломія не оглянула хворого, не вжила заходів до його госпіталізації, не повідомила про сигнал чергового лікаря. У хворого виявилось проникаюче поранення черевної порожнини. Кваліфікуйте дії Соломії.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 6

1. Основний об'єкт злочинів в системі охорони здоров'я

2. Виноситься від імені держави (за вироком суду), несе суто особистий характер, тягне за собою судимість це ознаки .....

3. Як класифікована система покарань за юридичною значущістю злочинів:

4. Які вам відомі злочини медичних працівників?

5. Галина випадково прийняла отруту для сарани. Її батько звернувся за допомогою до фельдшера Генадія. Тільки-но повернувшись із віддаленої ділянки втомленим, Генадій відмовився йти до хворої, порадивши дати їй склянку рослинної олії. Батько повернувся додому і напоїв потерпілу олією. Однак стан її погіршився. Батько знову пішов до Генадія і вмовив його прийти до хворої. Однак уже було пізно: хвора померла. Кваліфікуйте дії за умовою задачі.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 7

1. Кримінальне право, як галузь права це

2. Охарактеризуйте предмет КП

3. Логічна модель, що закріплює типові ознаки злочинного діяння це

4. Дайте кваліфікаційну характеристику злочину - незаконного проведення аборту

5. Одержавши пропозицію від Василя продати нирку, патологоанатом лікарні Євген погодився на це. Євген вилучив нирку у померлого Тиграна і передав її Василю, який заплатив за неї 5 тис. доларів. Кваліфікуйте дії за умовою задачі.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 8

1. Кримінальне право як галузь юридичної науки це

2. Охарактеризуйте метод КП

3. Ознаки злочину (перелічіть):

4. Дайте кваліфікаційну характеристику злочину – ненадання допомоги хворому медичним працівником

5. До фельдшера станції швидкої допомоги Соломії звернувся перехожий і сповістив, що у сквері лежить громадянин, в якого через одяг просочується кров, та сказав, що, мабуть, його підрізали. Соломія не оглянула хворого, не вжила заходів до його госпіталізації, не повідомила про сигнал чергового лікаря. У хворого виявилось проникаюче поранення черевної порожнини. Кваліфікуйте дії Соломії.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 9

1. Кримінальне право як навчальна дисципліна це

2. Функції КП:

3. Сукупність встановлених кримінальним законом об'єктивних і суб'єктивних елементів, що дозволяють розглядати конкретне суспільно небезпечне діяння як злочин це

4. Дайте кваліфікаційну характеристику злочину – порушення прав пацієнта

5. Галина випадково прийняла отруту для сарани. Її батько звернувся за допомогою до фельдшера Генадія. Тільки-но повернувшись із віддаленої ділянки втомленим, Генадій відмовився йти до хворої, порадивши дати їй склянку рослинної олії. Батько повернувся додому і напоїв потерпілу олією. Однак стан її погіршився. Батько знову пішов до Генадія і вмовив його прийти до хворої. Однак уже було пізно: хвора померла. Кваліфікуйте дії за умовою задачі.

Самостійна робота
Кримінальне право України
Варіант 10

1. Кримінальне право як галузь юридичної науки це

2. З чого складаються статті особливої частини (дати характеристику)

3. Закріплений у Кримінальному кодексі України обов'язковий для суду вичерпний перелік видів покарань, які розташовані у порядку зростання їхньої тяжкості це

4. Дайте кваліфікаційну характеристику злочину – незаконна лікувальна діяльність

5. Одержавши пропозицію від Василя продати нирку, патологоанатом лікарні Євген погодився на це. Євген вилучив нирку у померлого Тиграна і передав її Василю, який заплатив за неї 5 тис. доларів. Кваліфікуйте дії за умовою задачі.

Задачі з кримінального права

1. Медична сестра хірургічного відділення лікарні Марина помилково ввела хворій замість гіпертонічного розчину розчин формаліну. Виявивши помилку, вона не повідомила лікарів про те, що трапилося. Через якийсь час хвора померла. При своєчасному наданні кваліфікованої допомоги життя потерпілої могло бути врятоване. Варіант. Життя потерпілої врятувати було неможливо. Кваліфікуйте дії Марини.
2. До фельдшера станції швидкої допомоги Соломії звернувся перехожий і сповістив, що у сквері лежить громадянин, в якого через одяг просочується кров, та сказав, що, мабуть, його підрізали. Соломія не оглянула хворого, не вжила заходів до його госпіталізації, не повідомила про сигнал чергового лікаря. У хворого виявилось проникаюче поранення черевної порожнини. Кваліфікуйте дії Соломії.
3. Галина випадково прийняла отруту для сарани. Її батько звернувся за допомогою до фельдшера Генадія. Тільки-но повернувшись із віддаленої ділянки втомленим, Генадій відмовився йти до хворої, порадивши дати їй склянку рослинної олії. Батько повернувся додому і напоїв потерпілу олією. Однак стан її погіршився. Батько знову пішов до Генадія і вмовив його прийти до хворої. Однак уже було пізно: хвора померла. Кваліфікуйте дії за умовою задачі.
4. Одержавши пропозицію від Василя продати нирку, патологоанатом лікарні Євген погодився на це. Євген вилучив нирку у померлого Тиграна і передав її Василю, який заплатив за неї 5 тис. доларів. Кваліфікуйте дії за умовою задачі.

9. Рекомендована література

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України – 1996,- № 30.- 141 с.

2.Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р./Відомості Верховна Рада України-2001,- № 25-26 -131с.

Навчальна :

Основи права і законодавства в охороні здоров'я -Підручник Л.Є. Братанюк, 2010 Медицина 244 с.

Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти О.І .Комаров 2004 Здоров'я 245 с.

Допоміжна:

Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф .Пеньківський та ін..2005,- Алерта 352с.

Основи правознавства- Навчальний посібник В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський, М.Ю .Наум 2000,- Знання 381 с..

Інструкційна картка до семінарського заняття № 7

Тема: Основи сімейного права України. Медико-правові проблеми штучного запліднення. Роль медичних працівників у правовому та медичному регулюванні сімейних відносин.

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття сімейного права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються сімейні правовідносини в Україні;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінарського заняття:

1.Що означає право пацієнта на достовірну інформацію та право на ознайомлення з відповідними медичними документами.

2.Що означає поняття інформована згода пацієнта .

3.Суть моделі акушерської допомоги, що зорієнтована на сім'ю.

4. Як здійснюється організація медичного обслуговування послуги з планування сім'ї та охорони репродуктивного здоров'я жінкам.

(ПМСД, КАГД, САГД).

5.Що означає штучна інсемінація.

6. Штучне запліднення, його правові основи.

7. Сутність сурогатного материнства.

8. Регулювання відносин сурогатного материнства нормами чинного законодавства України.

9. Удосконалення правового регулювання сурогатного материнства в Україні.

5. Основні поняття та терміни:

Сімейне право: поняття, предмет, система та принципи. Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Шлюб: поняття, порядок і умови укладання. Шлюбний договір: поняття та алгоритм складання шлюбного договору. Права та обов'язки подружжя, батьків і дітей. Право спільної сумісної власності на майно жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі.

Підстави й порядок припинення шлюбу. Роль медичних працівників у правовому та медичному регулюванні сімейних відносин. Медико-правові проблеми штучного запліднення. Шляхи правового захисту сім'ї державою.

6. Теми для рефератів та доповідей:

1. Роль медичних працівників у правовому та медичному регулюванні сімейних відносин.
2. Медико-правові проблеми штучного запліднення.
3. Шляхи правового захисту сім'ї державою.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайомитися з планом заняття;

- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайомитися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу:

Завдання 1.

1. Проблемне питання:

З якими морально-етичними та правовими проблемами зіткнулася трансплантологія як наука в Україні в період переходу з етапу експериментальних досліджень до практичної медицини.

Що таке моральне донорство.

Хто такі живі донори.

9. Рекомендована літератур

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України – 1996,- № 30.- 141 с.
- 2.Сімейний кодекс України.- К.; Атака, 2002.- 80 с.

Навчальна :

- 1.Основи права і законодавства в охороні здоров'я -Підручник Л.Є. Братанюк, 2010 Медицина 340 с.
2. Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти О.І. Комаров 2004 Здоров'я 205 с.
3. Закон України від 21 березня 1991 року «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» / Відомості Верховної Ради України – 1919. - № 21
4. Закон України від 9 липня 2003 р. « Про загальнообов'язкове державне страхування» /Відомості Верховної Ради України – 2003.- № 19
5. Закон України від 9 липня 2003 р. «Про недержавне пенсійне забезпечення» /Відомості Верховної Ради України- 2003- № 19

Допоміжна:

1. Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський та ін..2005,- Алерта 352с.
2. Основи правознавства- Навчальний посібник В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський, М.Ю. Наум 2000,- Знання 381 с.
3. Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський та ін. 2005,- Алерта 352с.

Інструкційна картка до семінарського заняття № 8

Тема: Основи права соціального захисту. Медичне обслуговування – одна з форм соціального забезпечення.

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента **здобувачі освіти повинні знати:**

- головні загальнотеоретичні поняття права соціального захисту, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються соціальні правовідносини в Україні;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

3. Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінарського заняття:

1. Медичне обслуговування – одна з форм соціального забезпечення.

2. Види державних пенсій:

- трудові пенсії (за віком; у разі втрати годувальника; за вислугу років; у разі втрати годувальника)

- соціальні пенсії (непрацездатним особам за відсутності права на трудову пенсію)

3. Допомоги : поняття, види.

5. Основні поняття та терміни:

Право соціального забезпечення: поняття, предмет, метод і система. Конституція України про соціальний захист і соціальне забезпечення громадян. Види соціального забезпечення. Порядок встановлення груп інвалідності. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Медичне обслуговування — одна із форм соціального забезпечення. Види державних пенсій. Допомоги: поняття і види.

6. Теми для рефератів та доповідей:

1. Трудові пенсії (за віком; у разі втрати годувальника; за вислугу років; у разі втрати годувальника)

2. Соціальні пенсії (непрацездатним особам за відсутності права на трудову пенсію)

3. Допомоги : поняття, види.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайомитися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайомитися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу

Тестові завдання з сімейного права та права соціального забезпечення Варіант 1

1. Назвіть НПА, що регулює сімейні відносини та прирівняні до них відносини України

- А) Господарський кодекс України
- Б) Кримінальний кодекс України
- В) Трудовий кодекс України
- Г) Сімейний кодекс України

2. Вкажіть зайве в переліку умов укладення шлюбу :

- А) Досягнення особою шлюбного віку
- Б) Наявність повної середньої освіти
- В) Неперебування особи в шлюбі
- Г) Вільна згода особи

3. Назвіть термін, після закінчення якого за загальним правилом реєструється шлюб:

- А) 15 днів після подання заяви
- Б) місяць від дня подання заяви
- В) два місяці від дня подання заяви
- Г) три місяці від дня подання заяви

4. Які особи не можуть перебувати в шлюбі:

- А) Особи які уклали повторний шлюб
- Б) Особи які мають дітей народжених позашлюбом
- В) Неповнорідні брат і сестра
- Г) Особи різниці у віці яких становить понад 30 років

5. Що з названого належить до особистих немайнових прав подружжя:

- А) Право на недоторканність житла
- Б) Право на інформацію
- В) Право на охорону здоров'я
- Г) Право на материнство, на батьківство

6. На праві спільної сумісної власності подружжю може належати майно набуте :

- А) У шлюбі за договором дарування
- Б) Під час спільного шлюбного життя
- В) У порядку спадкування
- Г) У шлюбі але за кошти здобуті до укладення шлюбу

7. До якого віку особа має правовий статус дитини:

- А) досягнення 12 р.
- Б) досягнення 14 р.
- В) досягнення 16 р.
- Г) досягнення 18 р.

8. Місце проживання дитини 14 років, якщо її батьки проживають окремо визначає:

- А) Спільна згода батьків
- Б) Один з батьків
- В) Спільна згода батьків і дитини
- Г) Дитина

9. З якого віку дитині позбавленій батьківської опіки , призначають піклувальника:

- А) з 10 р.
- Б) з 12 р.
- В) з 14 р.
- Г) з 16 р.

10. Право на шлюб можуть отримати жінки, які досягли :

- А) 14 р.
- Б) 15 р.
- В) 17 р.
- Г) 18 р.

11. За невиконання обов'язків з виховання дитини до батьків можуть бути застосовані такі заходи:

- А) Накладення стягнення у вигляді виправних робіт
- Б) Притягнення до дисциплінарної відповідальності
- В) Позбавлення батьківських прав
- Г) Притягнення до кримінальної відповідальності

12. Як називаються особи, які бажають вступити в шлюб після подачі заяви до РАЦУ:

- А) Заручиними
- Б) Подружжям
- В) Закоханими
- Г) Повінченими

13. Нормативно-правовий акт, який закріплює право кожної жінки на застосування методів штучного запліднення або імплантації зародка:

- А) Конституція України
- Б) Сімейний кодекс
- В) ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
- Г) Цивільний кодекс України

14. Принципами донорства репродуктивних клітин є:

- А) Добровільності
- Б) Збереження медичної таємниці
- В) Інформативності
- Г) Все вище перелічене

15. Соціальне забезпечення це

- А) система державних заходів з матеріального забезпечення громадян у разі навчання
- Б) система державних заходів з матеріального забезпечення громадян у разі старості
- В) система державних і суспільних заходів з матеріального забезпечення у разі старості, інвалідності, хвороби, втрати годувальника
- Г) система державних і суспільних заходів з матеріального забезпечення у разі інвалідності, хвороби.

16. Які групи інвалідності можуть бути встановлені відповідно до чинного законодавства України:

- А) перша
- Б) перша, друга
- В) перша, друга, третя
- Г) перша, друга, третя, четверта

17. Пенсія це

- А) регулярна грошова виплата, як матеріальне забезпечення на старості, інвалідності, за вислугу років у раз втрати годувальника
- Б) Система матеріального забезпечення і обслуговування громадян у разі старості інвалідності, у раз втрати годувальника та ін. випадках визначених законодавством
- В) виплата яку надають особі у разі перебування у складних життєвих ситуаціях

18. З якого віку чоловіки мають право на отримання пенсії за віком, при наявності страхового стажу 5 років:

- А) з 50 р.
- Б) з 55 р.
- В) з 60 р.
- Г) з 65 р.

19. Предмет права соціального забезпечення формують:

- А) Соціальні положення
- Б) Відносини
- В) Соціальні функції
- Г) Соціальні положення та функції

Варіант 2

1. Вкажіть шлюбний вік для чоловіків згідно до чинного законодавства України

- А) 17 р.
- Б) 18 р.
- В) 20 р.
- Г) 22 р.

2. Хто уповноважений реєструвати укладення шлюбу:

- А) Нотаріус
- Б) Орган реєстрації актів цивільного стану
- В) Суд
- Г) Церква

3. Визначте зайве у переліку умов укладення шлюбу :

- А) не перебування у шлюбі
- Б) добровільність
- В) згода батьків осіб , які укладають шлюб
- Г) досягнення шлюбного віку

4. Визначте зайве у переліку підстав , за якими шлюб реєструється у день подання відповідної заяви:

- А) Палке кохання наречених
- Б) Вагітність нареченої
- В) Народження дитини нареченою
- Г) Наявність безпосередньої загрози для життя нареченої або нареченого

5. Яке перерахованих положень врегульовується шлюбним договором:

- А) Поділ майна в разі розірвання шлюбу
- Б) Відмова від аліментів на дітей в разі розірвання шлюбу
- В) Кількість дітей у сім'ї
- Г) Здобуття одним з подружжя вищої освіти

6. Що з названого є об'єктом сумісної власності подружжя:

- А) Квартира, придбана одним з подружжя до реєстрації шлюбу
- Б) Заробітна плата одного з подружжя
- В) Успадкована одним із подружжя колекція монет
- Г) Подарований одному з подружжя автомобіль

7. До якого віку особа має правовий статус дитина:

- А) 12 р.
- Б) 14 р.
- В) 16 р.

Г) 18 р.

8. Який орган ухвалює рішення про позбавлення батьківських прав:

А) Суд

Б) Прокуратура

В) Орган реєстрації актів цивільного стану

Г) Орган опіки та піклування

9. З якого віку особа може звертатися до суду з приводу захисту своїх сімейних прав:

А) З 14 р.

Б) З 16 р.

В) З 18 р.

Г) З 20 р.

10. Під час вступу в шлюб жінка має змінити прізвище на чоловікове:

А) так

Б) ні

В) це її право може змінювати а може й не змінювати

11. Особа, позбавлена батьківських прав:

А) Перестає бути законним представником дитини

Б) Звільняється від обов'язку утримувати дитину

В) Не втрачає пільги що надаються сім'ям з дітьми

Г) Усі варіанти вірні

12. Дитину, яку залишили в пологовому буд., інших закладах, може бути усиновлена після досягнення нею :

А) Однорічного віку

Б) Шестимісячного віку

В) Трьохмісячного віку

Г) Двомісячного віку

13. Реципієнтом при штучному заплідненні може бути:

А) Повнолітня дієздатна жінка, вік якої не перевищує 40 років

Б) Повнолітня правоздатна жінка, вік якої не перевищує 30 років

В) Повнолітня дієздатна жінка, вік якої не перевищує 35 років

Г) Повнолітня правоздатна жінка, вік якої не перевищує 45 років

14. Юридична сутність забезпечення сурогатного материнства полягає у:

А) Правовому врегулюванні відносин біологічного батька з сурогатною матір'ю

Б) Правовому врегулюванні відносин біологічних батьків з сурогатною матір'ю

В) Правовому врегулюванні відносин біологічної матері з сурогатною матір'ю

Г) Не потребує правового врегулювання

15. Форми соціального забезпечення:

А) Державне страхування

Б) Державне і соціальне страхування

В) Кошти соціальних фондів, соц. допомога малозабезпеченим сім'ям.

Г) Будинки для пристарілих

Д) Все вище перелічене

16. Інвалідом вважається:

А) Особа зі стійкими розладами функцій організму, зумовленого захворюванням чи травмою або вродженими дефектами

Б) Особа зі стійкими розладами функцій організму, зумовленого захворюванням на СНІД

В) Особа зі стійкими розладами функцій організму, зумовленого захворюванням чи травмою опорно-рухового апарату

Г) Особа з порушеннями психіки, наркозалежний

17. Що з перерахованого не належить до виду трудової пенсії:

А) Пенсія за вислугу років

Б) пенсія по інвалідності

В) пенсія в разі втрати годувальника

Г) пенсія в разі втрати пенсійних документів

18. З якого віку жінки мають право на отримання пенсії за віком при наявності мінімального страхового стажу:

А) з 50 р.

Б) з 55 р.

В) з 60 р.

Г) з 65 р.

19. Відносини з приводу поновлення порушеного права:

А) Процедурні

Б) Майнові

В) Процесуальні

Г) Все перелічене вище

9. Рекомендована літератур

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України – 1996,- № 30.- 141 с.
2. Сімейний кодекс України.- К.; Атака, 2002.- 80 с.

Навчальна :

1. Основи права і законодавства в охороні здоров'я - Підручник Л.Є. Братанюк, 2010 Медицина 340 с.
2. Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти О.І. Комаров 2004 Здоров'я 205 с.
3. Закон України від 21 березня 1991 року «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» / Відомості Верховної Ради України – 1991.- № 21
4. Закон України від 9 липня 2003 р. « Про загальнообов'язкове державне страхування» / Відомості Верховної Ради України – 2003.- № 19
5. Закон України від 9 липня 2003 р. «Про недержавне пенсійне забезпечення» / Відомості Верховної Ради України- 2003- № 19

Допоміжна:

1. Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський та ін..2005,- Алерта 352с.
2. Основи правознавства- Навчальний посібник В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський, М.Ю. Наум 2000,- Знання 381 с.
3. Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський та ін. 2005,- Алерта 352с.

Інструкційна картка до семінарського заняття № 9

Тема Основи господарського права України. Приватна медична практика як вид спеціальної підприємницької діяльності.

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття господарського права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються господарські правовідносини в Україні;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуацій, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
ЗК. 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Результати навчання:

- РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.
РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінарського заняття :

1. Головні загальнотеоретичні поняття господарського права , його зміст та категорії;
2. Підприємницька діяльність в Україні. Ознаки підприємницької діяльності та принципи.
3. Види підприємницької діяльності.
4. Приватна медична практика як вид спеціальної медичної діяльності.
5. Припинення приватної медичної практики.

5. Основні поняття та терміни:

Господарське право України: поняття і предмет правового регулювання. Господарський кодекс України. Види підприємницької діяльності. Приватна медична практика.

6. Теми для рефератів та доповідей:

1. Головні загальнотеоретичні поняття господарського права , його зміст та категорії;
2. Підприємницька діяльність в Україні. Ознаки підприємницької діяльності та принципи.
3. Види підприємницької діяльності.
4. Приватна медична практика як вид спеціальної медичної діяльності.
5. Припинення приватної медичної практики.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;

- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)
- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайтися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайтися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу:

1. Продовжіть думку

1. Підставами виникнення господарських зобов'язань є....
2. Піприємництво – це ...
3. Розрізняють такі договірні господарські правопорушення.....
4. Розрізняють такі недоговірні господарські правопорушення.....

5. Згідно зі ст.133 ГКУ, основу правового режиму майна суб'єктів господарювання, на якій базується їх господарська діяльність, становлять право власності та інші майнові права, такі, як право господарського відання, а також право оперативного управління.

Право власності – це...

Право господарського відання – це...

Право оперативного управління – це

2. Завдання Тести

1. Господарський кодекс України має на меті:

- а) забезпечити зростання ділової активності суб'єктів господарювання;
- б) підвищити ефективність суспільного виробництва;
- в) врегулювати майнові та особисті немайнові відносини;
- г) встановити суспільний господарський порядок.

2. Господарський кодекс України:

- а) визначає основні засади господарювання України;
- б) встановлює коло господарських правовідносин;
- в) регулює господарські відносини;
- г) регулює фінансові відносини за участі суб'єктів господарювання, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів.

3. Під господарською діяльністю розуміють:

- а) діяльність посадових осіб відповідних органів держави;
- б) діяльність фізичних осіб у власному господарстві;
- в) діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають кінцеву визначеність.

4. Сферу господарських відносин становлять:

- а) господарсько-виробничі;
- б) господарсько-процесуальні відносини;
- в) організаційно-господарські відносини;
- г) внутрішньогосподарські відносини.

5. Ознаки господарської діяльності:

- а) здійснюється на професійних засадах;
- б) значна розгалуженість і наявність великої кількості нормативних актів;
- в) поєднання приватних інтересів виробника та публічних інтересів;
- г) результати реалізують за плату, тобто функціонують як товар.

6. За предметом розрізняють такі види господарської діяльності:

- а) невиробнича;
- б) виробнича;
- в) торгівельна;
- г) фінансова.

7. Залежно від ринку господарську діяльність поділяють на:

- а) за участю вітчизняних товаровиробників;
- б) інвестиційну;
- в) соціальну;
- г) зовнішньоекономічну.

8. В Україні можуть діяти підприємства таких видів:

- а) приватне;
- б) колективне;
- в) комунальне;
- г) державне;
- г) змішане;
- д) казенне;
- е) індивідуальне;
- ж) кооперативне.

9. Підприємства можуть на добровільній засадах об'єднуватися в:

- а) асоціації;
- б) корпорації;
- в) консорціуми;
- г) концерни;
- г) угруповання;
- д) трести;
- е) трасти;
- є) колективні господарства;
- ж) індивідуальні господарства;
- з) приватні господарства.

10. Серед господарських товариств залежно від характеру їхньої відповідальності розрізняють:

- а) товариства з повною відповідальністю;
- б) товариства з обмеженою відповідальністю;
- в) товариства з необмеженою відповідальністю;
- г) товариства з додатковою відповідальністю;
- г) товариства з видатковою відповідальністю;
- д) товариства з прибутковою відповідальністю;
- е) товариства без відповідальності;

- є) командитні товариства;
- ж) товариства із солідарною відповідальністю;
- з) товариства із солідною відповідальністю;
- и) товариства із не солідарною відповідальністю.

9. Рекомендована література

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України – 1996,- № 30.- 141 с.
2. Бюджетний Кодекс України / Відомості Верховної Ради України, - 2001.- № 37 – 38 = 189 с.
3. Закон України від 4 грудня 1990 р. « Про державну податкову службу в Україні» / Відомості Верховної Ради України – 1991 - № 6 – 37.
4. Закон України від 28 червня 1991 р. «Про систему оподаткування» // Відомості Верховної Ради України

Навчальна :

1. Основи права і законодавства в охороні здоров'я - Підручник Л.Є. Братанюк, 2010 Медицина 387 с.
2. Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти О.І.Комаров 2004 Здоров'я 208 с.
3. Болотіна Н.В. Йєдичне право у системі права України/ Право України.- 1999.- №7.- С.116- 121.

Допоміжна:

1. Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський та ін..2005,- Алерта 352с.
  2. Основи правознавства- Навчальний посібник В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський ,М.Ю. Наум 2000,- Знання 381 с.
  3. Булгакова І.В. Господарське законодавство України : посібник- К.; Прецедент 2006.- 141 с.
- Інструкційна картка складена викладачем _____

Інструкційна картка до семінарського заняття № 10

Тема Основи екологічного права та завдання сан.-епід. Нагляду в галузі охорони навколишнього середовища

2. Мета:

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- головні загальнотеоретичні поняття екологічного права, їх тлумачення та категорії;
- завдання, мету та основні положення (принципи), відповідно до яких здійснюються правовідносини в галузі екології України;
- основні правила та процедури прийняття рішень та складання для їх закріплення відповідних документів з усіх питань, що виникають під час їх розгляду.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- правильно вибирати та аналізувати правові норми в процесі їх фактичного застосування;
- приймати законні, обґрунтовані та доцільні рішення з усіх питань, які виникають повсякденно в реальному житті;
- набути твердих навичок з використання отриманих знань у стандартних ситуаціях — під час виконання вправ, розв'язання задач, аналізу навчальних тестів, що дасть змогу орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях і приймати правильні рішення.

Здобувачі освіти повинні бути проінформовані про:

- зміни у законодавстві України;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються законодавства України;

Компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

Результати навчання:

РН. 3. Застосовувати основні положення законодавств в охороні здоров'я.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

4. План семінарського заняття :

1. Екологічне право: поняття, предмет і джерела.
2. Об'єкти екологічного права.
3. Правове забезпечення екологічної безпеки.
4. Екологічна експертиза.
5. Роль санітарно-епідеміологічного нагляду.
6. Юридична відповідальність у галузі екології.

5. Основні поняття та терміни:

Екологічне право: поняття, предмет і джерела. Об'єкти екологічного права. Правове забезпечення екологічної безпеки. Екологічна експертиза. Роль санітарно-епідеміологічного нагляду. Юридична відповідальність у галузі екології.

6. Теми для рефератів та доповідей:

1. Екологічне право: поняття, предмет і джерела.
2. Об'єкти екологічного права.
3. Правове забезпечення екологічної безпеки.
4. Екологічна експертиза.
5. Роль санітарно-епідеміологічного нагляду.
6. Юридична відповідальність у галузі екології.

7. Методичні рекомендації щодо розкриття питань плану семінарського заняття

Підготовка повідомлення, виступу

При підготовці повідомлення, виступу обов'язкове дотримання декількох умов:

- Вибір теми, її уточнення;
- Визначення основної ідеї, мети і цілі виступу;
- Вибрати стиль (що і в якій послідовності буде говоритися)

- Оформлення матеріалу у вигляді плану, тезисів або повного викладу тексту.

Структура виступу така :

- Оголошення теми;
- Обумовленість її актуальності;
- Викладання основних положень, фактів;
- Підсумки.

Стиль викладання залежить від теми, цілі виступу, місця виступу (на семінарі, на практичному занятті, на урочистих зборах). Він може бути урочистим, пояснювальним, діловим, просвітницьким.

Як готуватися до семінарських занять

В процесі підготовки до семінарського заняття здобувач освіти повинен:

- Познайтися з планом заняття;
- Вивчити відповідний лекційний матеріал по темі;
- Познайтися з відповідними нормативними актами (до даного заняття)
- Продумати відповіді на запропоновані питання на обдумування;
- Вивчити і знати основні поняття теми, а для цього користуйтеся словником юридичних термінів;
- Намагайтесь застосувати свої знання в конкретних ситуаціях, які виникають у вашій сім'ї, родині;
- Підготуйте свій варіант життєвої ситуації по даній темі для розгляду на занятті.

Відповіді на питання повинні бути обґрунтовані.

8. Питання та завдання для закріплення навчального матеріалу:

Завдання 1.

- 1.Що є предметом екологічного права.
- 2.Охарактеризуйте екологічні права та обов'язки громадян.
- 3.Які об'єкти екологічного права ви знаєте?

4. Охарактеризуйте правове забезпечення екологічної безпеки.
5. Назвіть види екологічної експертизи.
6. Які завдання санітарно-епідеміологічного нагляду ?
7. Що є основою юридичної відповідальності в галузі охорони екології?

Завдання 2. Тести-тренінги

1. Визначте, яка галузь права не є правовою основою охорони природного середовища:

- а) земельне право;
- б) водне право;
- в) лісове право;
- г) фінансове право.

2. Укажіть, хто є суб'єктом права власності на природні ресурси в Україні:

- а) Верховна Рада України;
- б) населення, яке проживає на території розташування природних ресурсів;
- в) народ України;
- г) Кабінет Міністрів України?

3. Державне управління у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу здійснюється:

- а) Верховною Радою України, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- б) Кабінетом Міністрів України, спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади у галузі охорони навколишнього природного середовища та іншими уповноваженими органами;
- в) Президентом України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим;
- г) Президентом України та Радою Міністрів Автономної Республіки Крим.

4. Укажіть документ, що належить до нормативно-правових актів екологічного законодавства:

- а) Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
- б) Закон України «Про зайнятість населення»;
- в) Житловий кодекс України;
- г) Закон України «Про фермерське господарство».

5. Укажіть, що з названого є екологічним обов'язком громадян:

- а) одержання в установленому порядку повної і достовірної інформації про стан навколишнього середовища;
- б) об'єднання в громадські природоохоронні товариства;
- в) участь у затвердженні екологічних програм;
- г) дотримання екологічних прав і законних інтересів інших суб'єктів.

6. Назвіть об'єкти, що не належать до природно-заповідного фонду України:

- а) пам'ятки архітектури;
- б) заказники;
- в) національні природні парки;
- г) біосферні заповідники.

7. Укажіть, який орган веде Червону книгу України:

- а) екологічне управління при Президентові України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) комітет Верховної Ради України з питань ведення Червоної книги України;
- г) спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів?

8. Червона книга офіційно видається не рідше:

- а) одного разу на два роки;
- б) одного разу на п'ять років;
- в) одного разу на десять років;

г) одного разу на двадцять років?

Завдання 3. Ситуаційні задачі

Задача 1

За наслідками державної екологічної експертизи функціонуючої РЛС (релейно-лінійної станції) експерти підготували висновки, що не збігалися з оцінкою інших членів еколого-експертної комісії. Так, експерти-екологи В. та О. оприлюднили в місцевій газеті висновки, за якими експлуатація РЛС посилює йонізаційне випромінювання у 810 рази порівняно з його природним станом, що негативно впливає на якість атмосферного повітря, лісових та інших природних ресурсів, погіршує природні умови для проживання в радіусі його дії (15-20 км).

Начальник управління екологічної безпеки, за розпорядженням якого створили експертну комісію для проведення державної екологічної експертизи, ухвалив притягнути В. та О. до адміністративної відповідальності за оприлюднення свідомо неправдивих відомостей.

Зазначені дії начальника управління В. та О. оскаржили в суді.

Визначіть коло суспільних правовідносин.

Чи підлягає скарга задоволенню?

Вирішіть справу.

Задача 2

За рішенням міської ради народних депутатів, заводу гумово-технічних виробів передали частину коштів позабюджетного фонду охорони навколишнього природного середовища для будівництва природоохоронних об'єктів. Під час перевірки правильності використання наданих коштів місцева державна адміністрація встановила: понад 30% виділених коштів використали на будівництво житлового будинку, придбання земельної ділянки у курортній зоні для працівників заводу і закупівлі на біржі дорогого імпортного фільтраційного устаткування та приладів контролю викидів в атмосферу.

Помічено також, що за рік встановлені платежі за забруднення довкілля завод перерахував лише двічі пропорційно фактичній кількості забруднювальних речовин з показниками контрольних приладів, які вмикали тільки вдень.

Місцева державна адміністрація звернулася до арбітражного суду з позовом про повернення коштів у позабюджетний фонд з урахуванням планового прибутку і про стягнення невиконаних заводом платежів за забруднення довкілля.

Дайте характеристику правових норм економічного стимулювання екологічної діяльності.

Розкрийте порядок внесення платежів за забруднення навколишнього середовища.

Вирішіть справу.

Задача 3

За наслідками державної екологічної експертизи експертна комісія склала висновок, який направили інвестиційній фірмі для вжиття термінових заходів щодо запровадження новітніх технологічних процесів і пристроїв, які б виключали негативний вплив на навколишнє середовище та здоров'я людей. Правління фірми розглянуло висновки державної екологічної експертизи на технічній нараді і ухвалило, що запровадження екологічно містких технологічних процесів не передбачено у договорі із замовником – місцевою державною адміністрацією, що потребуватиме значних додаткових коштів та великих кредитних ставок, на які звичайно не погодиться замовник.

На Думку правління, висновки державної екологічної експертизи є рекомендаціями, а тому не підлягають обов'язковому виконанню.

Державний інспектор з екологічної безпеки за невиконання вимог висновків державної екологічної експертизи наклав на президента фірми адміністративний штраф у розмірі 20 % вартості об'єкта експертизи, який останній оскаржив у суді.

Визначіть коло суспільних правовідносин.

Чи підлягає позов задоволенню?

Вирішіть справу.

Задача 4

Працівники сектору екологічного контролю під час перевірки транспортних засобів і вантажу, що перетинали кордон, виявили відсутність дозволу на

ввезення в Україну хімічних сполук і речовин та висновків на це спеціальної експертизи.

Імпортер цього вантажу надав сертифікат на вказану продукцію, відзначивши, що за законодавством його країни проведення екологічної експертизи вказаної продукції не передбачається.

Керівник сектору екологічного контролю на кордоні запропонував імпортеру звернутися до екологічної лабораторії на кордоні, яка за відповідну компенсацію проведе екологічну експертизу та підготує висновок, необхідний для отримання дозволу на ввезення хімічної продукції. Останній відмовився, посилаючись на відсутність у договорі із замовником подібних умов.

Визначте коло суспільних правовідносин.

Обґрунтуйте правомірність дій суб'єктів цих правовідносин.

Вирішіть справу.

9. Рекомендована література

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України – 1996,- № 30.- 141 с.
2. Бюджетний Кодекс України / Відомості Верховної Ради України, - 2001.- № 37 – 38 = 189 с.
3. Закон України від 4 грудня 1990 р. « Про державну податкову службу в Україні» / Відомості Верховної Ради України – 1991 - № 6 – 37.
4. Закон України від 28 червня 1991 р. «Про систему оподаткування» //Відомості Верховної Ради України

Навчальна :

1. Основи права і законодавства в охороні здоров'я - Підручник Л.Є. Братанюк, 2010 Медицина 387 с.
2. Основи права України – Навчальний посібник для медичних закладів освіти О.І.Комаров 2004 Здоров'я 208 с.
3. Болотіна Н.В. Йєдичне право у системі права України/ Право України.- 1999.- №7.- С.116- 121.

Допоміжна:

1. Основи правознавства – Навчальний посібник Авторський колектив: В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський та ін..2005,- Алерта 352с.
2. Основи правознавства- Навчальний посібник В.П. Пастухов, В.Ф. Пеньківський ,М.Ю. Наум 2000,- Знання 381 с.

З.Булгакова І.В. Господарське законодавство України : посібник- К.;
Прецедент 2006.- 141 с.
Інструкційна картка складена викладачем _____